

WOLLEWOLLE

R * A * J * A * I * D

Nr. 20

September

1937

SISUKORD: Haridusminister A. Jaakson — Tervitus uue kooliaasta lävel. Rain Rebas — Hall maja. E. Balder — Kõnekunsti omandamisest. Tundmatu — Naas. Koit — Õppur ja koolipäev. Rain Rebas — Suve avarad väljad. Hetk — Katkendeid suvisest päevikust. Ed. Kansa — Kärbeseen. L. Kivimägi — Muljeid saksa noorte laagrist. A. A. — Vaimimine. I. Talve — Õpilaste erikeel. H. Mangelsoo — Pähkleil. Ed. Kansa — Vesikivi. Rain Rebas — Tallinna Koolinoorsoo Vaimukultuuri Ühing. Tiina Varang — TKVÜ omaloomingu õhtu. V. Valter — Kirjandusmõistatus. Kirjanduse arvustusi. Värdis Austa — Teatri hooaja algus Tartus. L. Kivimägi — Rahvusvahelise Õpilaste Kirjavahetuse Büroo teateid.

K a a s — M. Kesslerilt.

Õpilased ja koolikooperatiivid !

Soodsaim ostukoht **paberikaupade, kirjutusmaterjali, kooli ja joonistus-tarvete** alal on

K-m.

Karl Loog & Axel Seffers

Tallinn, V. Karja 3 (Sauna t. nurgal)
telefon **449-13**

Kooperatiividele ja kaupmeeskonnale hinnaalandus

mis kiirelt, täpselt ja asjalikult
toovad sõnas ja pildis iga päev
rohkesti tarvilikke ja huvitavaid

teateid kogu maailmast

Õppetöoks ajakohaseid õppetarbeid

ETK koolivihikud ja joonistusblokid

ETK vesivärvid „VIKERKAAR“

ETK tindid

ETK portfellid ja kooliranitsad

ON KOHASEIMAD TÄNAPÄEVA KOOLILE

Nõudke **ETK** koolitarbeid!

«Fotograafia õpperaamat» J ja P. Parikas. IV ümbertöötatud ja tunduvalt täiendatud trükk. 320 lhk. peenikest trükki heal paberil 139 sisulselgitava pildiga on ainuke ja täielik foto õpperaamat Eestis. Kr. 3,50

«Foto-amatöör» J. ja P. Parikas III trükk. Hädatarviline ja praktiline õpetus algajatele foto-amatööridele Kr. —,60

«1-he tunniga fotograafiks» J. ja P. Parikas. Sisaldab kõige vajalisemaid algteateid igale aparadi ostjale Kr. —,30

Moodne fotoateljee tuntud fotomeistrite juhtimisel • Suurim pildikirjastus rikkalikema ülesvõtete koguga Eestist

FOTOKIRJASTUS

DARIKAS

TALLINNAS, KUNINGA T. 1

TULEVIKU RAJAD

EESTI KESKKOOLI- JA GÜMNAASIUMINOORSOO AJAKIRI

III aastakäik

Septembrikuu

Nr. 20

Tervitus uue kooliaasta lävel

Tervitan algava kooliaasta puhul juhatajaid, õpetajaid, õpilasi ja nende vanemaid ning hooldajaid ning soovin kõigile head edu ja tõsist tööroõmu.

Eesti kooli suurimaks ülesandeks on noorsoo kasvatamine riigi ja rahva teenimiseks eesti rahvusriikluse vaimus. Tuleb kõigiti arendada neid töötingimusi, mis soodustavad seda kõrget kasvatustööd ning teadlikult hüljata takistavaid asjaolusid ja võidelda normaalselt koolitööd häirivate tegurite vastu. Kool peab seisma õilsate kasvatuslike ülesannete teenistuses ning koolis tuleb luua kasvatav õhkkond nende suurte ülesannete lahendamiseks. Nii juhatajad, õpetajad, lastevanemad ja hooldajad kui ka õpilased on kohustatud kogu oma teadmistega ja parema arusaamisega kaasa aitama, et kool suudaks otseselt ja kaudselt täita oma ülesandeid kõige paremate tulemustega.

Meie riiklikus elus on toimunud sügavad muudatused. Käesoleval kooliaastal hakkab kehtima Eesti vabariigi põhiseadus, mis peab kindlustama ja arendama riiki ning olema pandiks praegustele ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises hüvangus. Uus põhiseadus nõuab, et „Noorte kasvatamine vaimselt, kõlbeliselt ja kehaliselt tublideks ning väärikaiks Eesti kodanikeks on vanemate kui ka riigi ja omavalitsuste tähtsamaid ülesandeid.“ Need suured ülesanded ja kohustused nõuavad, et kõik, kes koolitööga seotud, teadlikult ja sihikindlalt sammuksid seda rada, mis meie riigi ja rahva viib vastu paremale tulevikule.

Kasvatuse ülesandeks on kujundada kehalt terveid, vaimuomadusilt mitmekülgseid ja hingeliselt sügavatundelisi inimesi, kes oleksid algatusrikkad ja teovõimelised, tööoskajad ja tööarmastajad, kes aumehelikult, kohusetruult ning julgelt otsustavad ja tahtekindlalt läbi viivad neile seatud ülesanded.

Õ p e t a m i s e ülesandeks on anda õpilastele niihästi üldhariduslikke teadmisi kui ka oskusi kutseliseks tööks. Koolis on vaja omandada kindlaid teadmisi, mis tarvilikud igale kodanikule elus, kas hariduse jätkamiseks või tegutsemiseks oma kaldurvuste ja võimete kohaselt valitud tööalal. Kool peab olema küllaldaselt nõudlik, ja kooli nõudmisi tuleb ka täita õppeülesannete sooritamisel. Ainult pingasa tööga on meie rahvas saavutanud seda, millele võime vaadata uhkustundega oma vaimses, majanduslikus ja riiklikus elus.

J u h a t a j a d, teil lasub vastutus kogu koolitöö eest nii kasvatuslikes kui ka õpetuslikes üritusis. Teil peab olema küllaldasel määral algatust, oskust ja tahet kogu koolielu nii juhtida, et te võiksite teadlikult vastutada

õppe- ja kasvatustöö korralduse eest. Heaperemeheliku hoolega ja armastusega tuleb teil suhtuda oma ülesannete täitmisele, ilma vastutust veeretamata puuduvate määruste või korralduste peale.

Õpetajad, teil lasub vastutus õpilaste kasvatamisel ja õpetamisel klassis. Teil tuleb oma tööd korraldada teaduslikult põhjendatud pedagoogilistele, metoodilistele ja didaktilistele nõuetele vastavalt ja oma kasvataja ning õpetaja südametunnistuse järgi. Nähke õpilastes kasvavat noort riigikodanikku ja inimest, keda tuleb kohelda sooja südame ja armastava hingega! Asuge lähemale õpilasele koolis ja tutvuge tema eluga ka väljaspool kooli, kas kodus või õpilaste organisatsioonides! Hoidke kõrgel õpetaja ja kasvataja autoriteeti õpilaste ja nende vanemate ees, sisendage kasvandikesse tähelepanelikkust õppetöös, ausust vanemate ja juhtide vastu ning tõsist riiklikku meelsust ja riigikodaniku kohusetäitmist!

Õpilased, teil tuleb kohe alguses, juba esimesest koolipäevast alates, asuda pingsale ja püsivale tööle, siis ei ole teil kartust ei töö ega selle hindamise ees. Omandage teadmisi ja oskusi; neid on teil elus ja kutsealalises töös vaja. Pange oma parimad võimed välja, täitke ülesandeid veidi paremini, kui seda teilt oodatakse! Kindel iseloom, aumehelikus ja kohusetäitmine viivad teid elus edasi ja loovad teile kui riigikodanikele avara töövälja. Meie rahva ja riigi tulevik on teie teha. See kõrge ja vastutusrikas ülesanne seisku alati teie silme ees ja juhtigu teid teie üritusis ja mõtteis.

Vanemad ja hooldajad, astuge tihedamasse ühendusse kooliga! Jälgige heasoovlikult koolitööd ja püüdke omalt poolt luua õpilastele soodsad tingimused õppimiseks! Kool saab siis hästi oma tööd korraldada, kui kodu selleks kaasa aitab ja kui kooli usaldatakse tema töös. Parem on varem selgitada arusaamatused, kui neid peaks tekkima õppe- ja kasvatustöös, kui hiljem olla mures oma laste saatuse pärast.

Aga ka kogu meie ühiskonnal tuleb kaasa aidata meie noorsoo kasvatamisele. Meie koolielu töötingimused nõuavad veel suuri kulusi koolimajade ehitamise ja koolide varustamise alal. Siin tuleb ühiskonnal ja eeskätt omavalitsustel ning kooliülalpidajail leida majanduslikud tuluallikad koolitöö edukuse tõstmiseks. Ka ühiskonnal tuleb suhtuda usaldusega sellesse töösse, mida kool teeb kodanike kasvatamisel. Meie vaated võivad olla ühes või teises küsimuses väga mitmesugused, kuid ühes küsimuses ei saa olla lahkavamisi: meie riigi ja rahva tulevik nõuab käskivalt, et noorsugu võrsuks kehaliselt ja vaimselt tervena ja teguvõimsana. Eriti kõlbelise kasvatuse ja riigimeelsuse küsimuses tuleb kogu ühiskonnal olla selleks eeskujuks, mille poole püüaksid meie noored ja kust nad võiksid ammutada hingelist jõudu ning leida kõrgeid eeskujusid.

Olgu eelolev kooliaasta meile kõigile õne- ja õnnistusrikas!

A. Jaakson,
haridusminister.

Hall maja

Minu igapäevapäevastel jalutuskäikudel figureerib halli maja perspektiiv.

See on suur maja, hall, torniga, väljaulatuv kolmnurgana kahelt poolt kokkujooksvalt kõnniteelt. Kuid selle maja ja ta inimestega on mul suuri ja aastakümnete-pikkusi sidemeid.

Sellest on möödunud ligi kakskümmend aastat, kui pisikese poisipõngerjana asusin elama siia. Ja nii siin läks: poisipõngerjast sai poiss, poisist noormees.

Kuid kui heita pilku tagasi kõigile neile aastatele, kõigile neile vempudele ja üleannetustele, millega toime tulnud siin, siis tunned enda kõrval halli maja hoidvat kaitsevaimu, kes koos selle majaga aastate kestes hoidnud ka sind.

Ja nüüd on see maja veel vaid meeldivaks külastamiskohaks — ikka endine, plekist torn nagu uhkena tõstetud taevasse, sest teistel naabermajadel pole säärast.

*

Olid mul ikka nii: isa ja ema, papa ja mamma. Papaks ja mammaks olid majaperemes ja perenaine. Ja kui v a h e s t isa ja emaga läks halvasti, sain noomida või naha peale koguni, siis läksin papa ja mamma juurde. Mammal oli suur heinakuur, ta oli ikka enamasti seal ametis, olin siis seal. See oli suur, suur kuur, põrand täis heinapepri ja mul on sellest ajast veel meeles, kuidas lõhnavad härjapead, ristikehinaid ning timutid.

Hommikul, kui väljusin toast, esimene asi, vile suus, jooksin tänavale. „Poiss, ära vilista!“ ütles papa heatahtlikult. Ma ei teadnud siis veel, miks ma ei peaks tohtima tänaval vilistada, see selgus mulle alles hiljem, kuid jätsin kindlasti selle kombe. Isa ja ema keelust julgesin veel vahel

üle astuda, papa ja mamma omast aga küll mitte.

*

Olin kuueaastane ja möödasõitvad talumehed kõnetasid tihti mind: „Poiss, mis su nimi on?“ „Kui vana sa oled?“ „Kus isa tööle käib?“ Vastasin neile siis julgelt ja nii usaldusäratavalt, et nad peaaegu alati kutsusid mind „peale“, tulgu ma nendega sõitma, muidugi ohjad minu käes. Ja sellest usaldusest ei tulnud kunagi puudu. Papal ja mammal oli tol ajal suuräri. Käibel-olevad rahad olid aga vanad ja neid lapiti tihti. Mäletan väga hästi, kui istusin papamamma laua taga, laud kuhjaga mitmesuguseid rahasid täis, ja parandasin neid. Kolmemargased olid rohelised, viiemargased sinised ja nende keskel asus kündev mees, kahekümneviiestel olid naised kartulikorvidega ja tuhandemargaste keskel seisis suur, pikas kuues mees, suus karjapasun.

*

Äri sissekäik asetses otse torni all ja seal oli vanasti asunud plekist silt; sildil suur karu, suhkrutükk käes. Kui praegu kõnnin tänaval, silmad pimesumiseni kirjud igaõhtusest elekterreklaamist, siis meenub vahel see karu suhkrutükiga. Kas siis nüüd kõik on muutunud niivõrd heaks ja paremaks endisest, nagu võrrelda tookordset lihtset plekksilti elekterreklaamiga? Usun, ei. Tookord see lihtne teesklematu karu täitis meisterlikult oma ülesande, tänapäeva valgusreklaamid jätavad aga inimese külmaks; näed neid küll teadmata kuhu sirgelduvat, kõnnid aga siiski edasi, kaabu sügavasti tõmmatud kulmule, käed palitutaskuis.

Olid alanud siin peale kahe noore ja tugeva inimese energiaga. Aastakümnete jooksul see töö kandis vilja.

Lapsed said kõik rohkem kui keskhariduse ja hallile majale kerkis mõne aasta eest teine noorem öde — uus maja teispool tänavat.

*

Kuid elu pole andnud halli maja elanikele ainult päikesepäevi. Ka murel, musta ja halli igapäevast murel on siin olnud külluses. Mäletan hästi, kui suri halli maja omanike esimene tütar, elus lahke ja vastutulelik, igaühele hea sõna varuks. Oli raskeim moment, ka minule, kui halli maja omanikud kandsid kalmistule poja ja mina oma esimese õpetaja. Mul on käel veel praegugi suur arm — juhtus kord omavahelisel purelemisel, et lõikasin noaga kätte. Koju ei julgenud minna, oleksin kindlasti saanud emalt riielda, siis oli Arno esimene, kes sidus kinni haava. Nüüd on sel-

lest möödunud vähemalt kümme aastat.

*

Siiski paistab ka praegu halli majja mõni päikesekiir. Kui tihti, raamat kaenlas, lähen külastama ikka veel „papat ja mammat“, et neile ette lugeda vahel midagi, siis leian eest väikesese toreda poisu, kes mullegi esitab vahel niisuguseid huvitavaid ja tarku küsimusi, et päris mõllemä paneb, enne kui vastata julgen. Ja halli maja vanade silmis märkan vaikset rahuldust, kui pisike tütrepoeg ratsutab vanapapa põlvel, kollaslokilline pea toetatud vastu vana töömehe kätt.

*

Ja minagi. elan neil momendel kaasa halli maja rõõmudele, nagu kunagi, ise üks osa sellest uhkest torniga majast.

E. BALDER

Kõnekunsti omandamisest

Valitseda elava sõna üle, olla võimeline kaitsma selle sõna abil oma õigusi, kaasa kiskuma ja virgutama teisi, neid mõjutama julgustavalt, rahustavalt või hoiatavalt — kelle elutarvetesse ei kuluks küll selline võim? Kellel ei tuleks küll tänapäeval tarvet esitada kaaskodanikele oma soove. veendeid või elamusi lühemas või pikemas kõnes? Usun, et kõigil! Eriti aga meil, lõusval noorusel, kel pead aina kubisevad aateist ja mõtteist. Meile on iseäranis tähtsad mõtted, mis on pühendatud inimese tähtsamale väljendusviisile — kõnele.

Ettekantava kõne puhul võime rääkida kahest tähtsamast momendist. Esimene neist on kuulajaskonnale nähtamatu — kõne valmistamise käik, mis algab materjali kogumisega, millele järgneb selle läbitöötamine ja lõpuks kõne jäädvustamine, esifeks paberile ja siis mälus. Teise faasi moodustab esinemine valmistatud kõnega

kuulajaskonna ees, otsustavaim moment kogu kõnelemise käigus üldse. Tahan puudutada lähemalt seda teist astet — avalikku esinemist, sest hea ja köitva esinemise omandamine on märksa raskem kui lihtne kõne üleskirjutamine.

Iga algaja kõneleja suurimaks vaenlaseks on nn. „lambipalavik“. Noorur, kes muidu on päris vapper ja vahva, tunneb end kõnepuldil nii väetina ja viletsana. Mõtted, mis algul paistsid olevat nii suured ja huvitavad, näivad nüüd olevat niivõrd tühised, et nendega vaevalt maksaks esineda. Tunned end ootamatult ebamugavasti, süda lööb nii tugevasti, nagu tahaks hüpata välja rinnust. Tunned end rappuvat kord imelikest palavushoogudest, kord külmavärinast. Avad suu, et alustada kõnet, hää! tuleb kuulda-vale pingutatult ja väriseb, on hoopis võõrakõlaline ja hädine. Sõnad tulevad esile poolikult ja kogeldes; mõt-

telõng kipub vägisi kaduma käest. Enesetunne on selline, et palavama igatsusena paistab: jätta kõne, kõnetool ja kuulajaskond kus tont — ja kaduda...

Kui algaja kõneleja on saanud harjutuste teel üle esimesest suuremast „lambipalavikust“ ja suudab juba kuidagi oma mõtteid avaldada, on siiski veel tema välises esinemises palju defekte, mis kisuvad tahtmatult

— saavad olla ainult kõneleja ja kuulajate vastastikused pilgud.

Suureks abiks kõnelejale on kõnetool või pult, mis tundub kõnelejale otsekui kindlusena ja mille taga ta võib julge olla. Tuleb siiski tähele panna, et puldile tohib toetada kõige enam ainult oma käed — laskumine kogu oma keha raskusega puldile on lubamatu. Sel puhul võiks säärane pentsik väljendus üle kuulaja huulte

Briand

MacDonalld

Mussolini

Zamora

Hitler

Gandhi

Kuulsad mehed kõnelemas

kuulajaskonna mõtted kõne teemast eemale kõneleja isiku juurde.

Olulise tähtsusega on kõneleja asend ja kehahoid. Tuleb seista võimalikult sirgelt, küll sundimatult, kuid siiski hoolikalt. Kõneleja vaade olgu tingimata suunatud otse kuulajaskonda. Selle kaudu saab kõneleja hääl õige suuna, teiseks saab kõneleja jälgida alati oma kõne mõju kuulajaskonnas ja saadud tähelepanekutes teha vastavaid järeldusi edaspidiseks kõnelemiseks. Alatine kontakt kõneleja ja kuulaja vahel on hädatarvilik kogu kõne kestusel, ja selle kontakti ainukeseks pidajaks peale kõneleja sõnade

libiseda: „Just nagu ahv ronib üle puldi. Tahab vist kallale tulla.“

Puldi puududes on juba märksa raskem saavutada loomulikku seisangut. Tunned end nagu alasti hulga pilkude ees ja tahtmatult tekib kohmetustunne, kusjuures käed kipuvad tege ma abituid ja kohmetuid liigutusi. On tähele pandud, et käed jäävad meil esinemisel vägisi tüliks, kui meie ei oska leida nendele õiget kohta. Asetame nad risti rinnale, muutub me seisak koomiliseks. Hoiame nad sõdurlikult püksivärvlil, tundub seisak liiga sõdurlik ja sunnitud. Laseme nad aga jälle rippuda vabalt, saame liiga

lohaka seisaku. Või topime nad nii vesti kaenlaaukudesse, nagu keegi professor alati tegi, — te muigate, — loomulikult siis ka säärane viis ei sobi. Aga kuhu ometi peame asetama need riistapuud?! Vastus sellele on lihtne — ei kuhugi! Ärgem pöörakem neile üldse tähelepanu, laske end kõita kõne sisust endast — ja käed leiavad ise õige asendi — vastavalt kõneleja omaenda temperamendile ja iseloomule.

Kui lõppeks puudutada veel kõneleja üldist välimust, kitsamas mõttes riidetuse küsimust, siis maksab siin ainukesena nõudena see, et miski asi tema välimuses ei torkaks segavalt silma. Kõneleja olgu riidetatud tagasihoidlikult, aga siiski soliidset ja olenevalt kuulajaskonna riidetusega.

Lugedes neid mõtteid ja näpunäiteid vaba esinemise kohta, arvab ehk mõni, et nüüd pole muud kui asuda aga kõnepulti ja kõnele nende näpunäidete kohaselt. Kes nii mõtleb, eksib

rängasti. Kõnelemisioskuse omandamine ei sarnane keemiaformelite pähetuupimisega. Seda ei saa õppida raamatust, vaid heaks kõnemeheks saab ainult pikaajalise treeningu teel. Tuleb võimalikult sagedamini kasutada iga juhtu esinemiseks, algul vähema ja tuttavama, hiljem suurema ja võõrama kuulajaskonna ees.

Armsad kaasõpilased! Kui veel kõige lähemas minevikus kuulus meil kõne- oskuslike võimete omandamise tarve ainult eesõigustatud seisuste elunõuete hulka, nagu õpetajad ja kohtutegelased, siis praegu nõuab sõna- ja mõtlevabadusel rajanev demokraatlik riigikord neid võimeid igalt vastutustundeliselt kodanikult. On tarvis sõnalist väljendusvõimet oma mõtete esitamiseks avaliku arvamuse sepikodades, milleks võib olla ka kõige lihtsam koosviibimine või koolitund, rääkimata mõnest rahva koosolekust. Vanasõna „rääkimine on hõbe, aga vaikimine kuld“, ei pea enam paika moodsas elukorralduses.

TUNDMATU

Naas

Juba kolmandat päeva pladistas vihma sadada. Teed olid läbipääsematult porised ja laiad lombid laiusid ühest teeäärest teise. Tuul rebis puuladvust viimaseid närbunud lehti, pildudes neid oma tahtmise järgi kord siia, kord sinna; samas logistas korstnalöörides, nagu sissepääsu tuppa otsides. Kuid teed mitte leides ta eemaldus, et uuesti oma metsikut jõudu proovida puulehtede kallal. Taevas oli udujas ja tinahall, vaid üksikud heledamad pilveribad purjetasid tulise kiiruga teadmata kaugusse. Polnud loota paremat ilma.

Andres kopsis piibu säarikukanna vastu tuhast tühjaks, sülitas lirtsaku

vastu küdevat ahju ja kuuekraed üles rebides urises moorile:

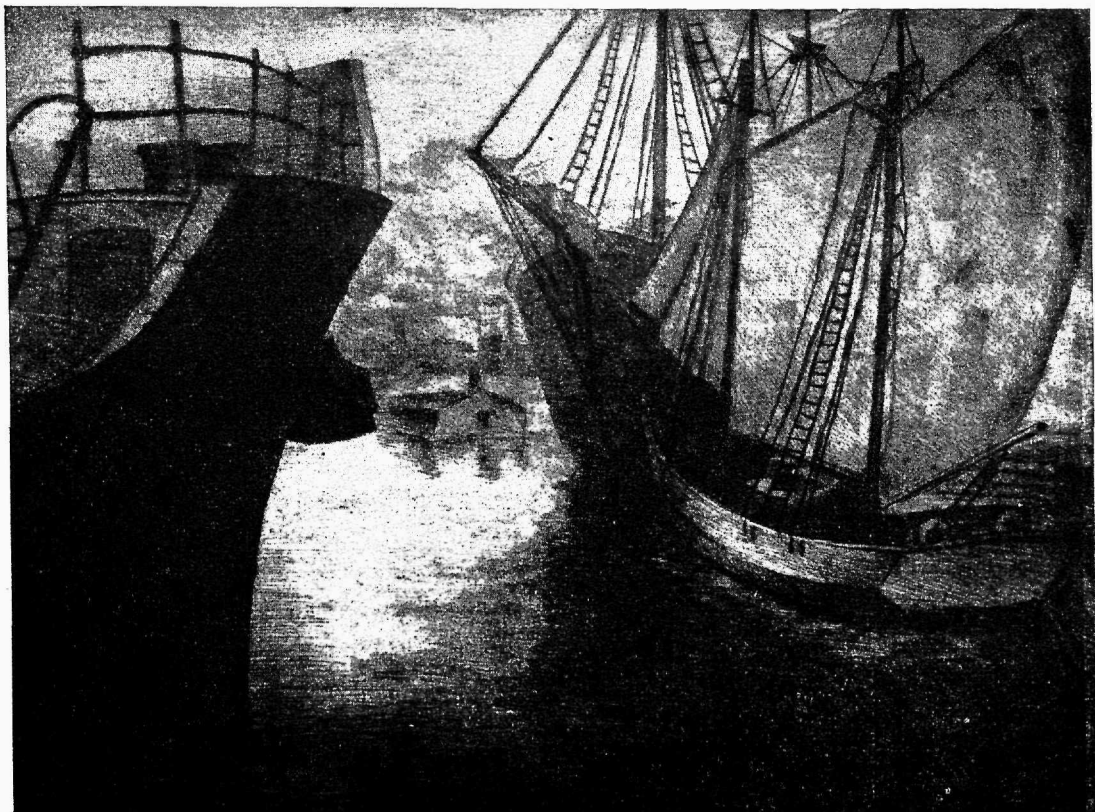
„Lähen vaatan, mis hobused tallis teevad.“

Eit jäi üksinda pliidi äärde leemepada liigutama, hagu murdma ja pliidi alla ajama. Ta pühkis põllenurgaga otsmikule tekkinud higipisaraid ja pomises:

„Oi, essuke, oi essuke, ei tulegi paremaid ilmu. Tuleks ometigi lund.“

Tuul väristas aknaruute ja püüdis uuesti korstna kaudu tungida kambri- sse. Pliit hakkas suitsu sisse ajama.

„No küll on lugu lahti!“ kurtis eit silmi pühkides, „märatseb nii, et tuli kustub.“

Ukse taga kuuldus kõhimist ja jalgade kaapimist. Hetk hiljem paisati kambriuks lahti ja lävel seisis noor, laiaõlgne noorur.

„Tere, jõudu!“

„Tere, Villu!“ tormas ema pojale vastu.

„Tere, ema!“

„Kuidas said sina süüa? Pidasime sind isaga juba ammu hukkunuks. Läks ju „Maaja“ kogu meeskonnaga põhja ja ükski ei tulnud tagasi.“

„Ah, ema, lugu polnud sugugi nii hirmus.“

Peale kapteni pääsesid kõik külas-käigust manalasse!“

„Jah, aga...?“

„Nüüd anna mulle kõigepealt tubli

keretäis süüa. Eks pärast jõua rääkida pikemalt.“

Emal aga polnud aega kuulata poja näljast, ta jooksis lauda poole, et kadunud poja taastulekust viia sõnumit isale.

„Jah!“ ümises üksijäetud poeg. „Kevadel läheb siin lahti suuremaks kaevamiseks ja ehitamiseks. Taat kukub otse pikali, kui kuuleb, milles asi seisneb!“

Taat astus kambrisse ja jäi seisma poolel teel. Vastupidiselt ema pisaraisse uppuvale lahkusele, ümises ta poolpahaselt:

„Surnud sa siis ei ole. Seisad ikka elavate kirjas!“

„Jah, isa. Laev vajus küll põhja

ja vintsutused olid rasked, aga kõik peale kapteni pääsesime eluga.“

„Oli sulle heaks õpetuseks. Kas ma küll ei keelanud sul merele minna, aga sina ei kuulanud, tormasid kui sõnakuulmatu poisike kodunt, et leida seiklusi. Said nüüd — seiklused muutusid kurbadeks päevadeks.“

„Jah, aga see, mis ma sulle nüüd räägin, jätab su suu avali.“

„Põrgu sõida oma loraga!“

„See pole lora, isa, pigem juba muinasjutt!“

„Lase poisil rääkida,“ manitses eit.

„Noh, lase käia!“

„Kui võitlesin surmaga merel ja lõpuks päästapaati pidime laskuma, ulatas kapten, kes kategooriliseit keeldus lahkumast laevalt, mulle oma nahkse taskuraamatu, üteldes: „Siin vahel on minu tähtsamad dokumendid ja kaks loteriipiletit. Kui need peaksid võitma, siis jätke raha endale, sest sugulasi ega järeltulijaid mul pole. Võtke see ja pidage meele oma vana kapteni! — Olite mu tublim madrus.“ Päästepaadil sõudsi me mööda ulgumerd, kuni üks juhuslikult möödunud rootsi aurik meid peale võttis. Tallinna jõudes leidsin lehest, et üks loteriipilet oli võitnud peavõidu — kaks miljonit senti! Mis ütled sa selle kohta, isa, ah?“

„No-jah, mis sa siis selle rahaga peale tahad hakata? Muidugi liiguvad sul jälle peas pentsikud mõtted: jood raha lihtsalt maha, ostad laeva ja hakkad sellega mööda maailma ringi kolama, või ostad koguni linnas maja!“

„Ei, isa, seekord jään koju ja hakkan oma kodu korraldama!“

Vanamehel jäi suu ammuli:

„Sina koju?“

„Jah, isa, meie praeguste länguvajunud madalate hirtsikute asemele kerkivad uued, avarad hooned, rammus piimakari sööb hästiväetatud põldude vahel, meil on kõrgejalgsed,

läikivanahalised hobused ja sügisel lõikame moodsate põllutöomasinatega kuldset, lokkavat vilja!“

„Kui see nii oleks,“ halises ema.

„See on nii, ema!“ hõiskas Villu ja haaras ema sülle, keerutades toas ringi.

„Jah, aga kus see raha siis on?“ küsis isa pikema vaheaja järele.

„Ah kus? Siin!“ Poiisi põuetaskust ilmusid nähtavale krabisevad, sinised ja rohelised paberrahad.

„Siis on see ikka tõsi!“ jäi vanamees kokkunult vaatama lauale kuhjunud paberihunnikut.

„Tõsi mis tõsi! Ja et sul mingisugust kahtlust ei tekiks, siis võta raha oma hoole alla. Osa raha eest ma otsin juba linnast põllutööriistu, need saabuivad siia lähemal päevil, aga ülejäänud võta oma valdusse!“

„Seda ma teen, sest ega sind hullu uskuda tea, äkki oled ikka sama laaberdaja Villu ja lööd raha ühe ööga läbi!“

„Ei löö, isa! Seda oleksin võinud teha juba linnas, aga ei, ma tahan, et meie Hongatüve oleks kord jõukaim ja nägusaim talu üle valla, ja see soov täitub! Annan oma mehesõna!“

Ema oli vahepeal käinud aidas toidupoolist toomas ja tuli nüüd tulise keeruga tuppa:

„Vaadake, vaadake ometigi — sajab lund! Viimaks lumi!“

Tuul oli lakanud vingumast. Puud seisid liikumatult, sirgelt kui vahisõdurid, ja laia sulgpehmet lund langes tihedalt mustale pinnale. Üha tihedamaks muutusid üksikud tumedad lapid maapinnal. Taevas oli läinud heledamaks ja taregi näis olevat täitunud uue, mugavama valgusega.

Pühaliku hardusega hääles, sõnas Villu:

„Must, mittemidagiütlev sügismaastik on kaetud lumega. Lumi on muutunud kõik hulga ilusamaks ja pidulikumaks. Armsad vanemad,

minu tagasitulekuga käsikäes tuli lumi ja see lumi üteltu mulle: „Vabane ükskord tühistest tegudest ja muutu paremaks, õilsamaks!““

Pühalik vaikus langes üle talutoa. Keegi ei rääkinud sõnagi. Ema pühkis põllenurgaga silmi ja isa langetas pea. Kõrvalkambriks tiksus kell.

KOIT

Õppur ja koolipäev.

Hommik... Kell lööb juba seitse... Voodis kuulab neid kõmisevaid kella-lööke juba ärkvelolev õppur. Varsti peab ta tõusma ja lahkuma oma soojast voodist.

Ta teab, et korralik koolipoiss ei tuku voodis, kui ta on ärganud, vaid hüppab värskena voodist välja, teades, et tal on ees kõrge eesmärk, mille saavutamiseks on tarvis ärksat, aga mitte tukkuvat ja närtsivat vaimu.

Juba on ta nägu pesemas. Paneb külma, keha karastavat ja hinge värskendavat jääpurikatega vett näole, rinnale — ülemisele kehaosale, mis viib sealt une tundemärgid ja annab näole ilusa, värsket ja noorusliku puna. Varsti on tehtud ka korralik soeng ja hommikueine söödud. See toiming sünnib kõik nii rütmiliselt ja kiirelt, et iga kord täpselt kell 7.45, välja arvatud esmaspäev, millal on palve, ja neljapäev, millal on kõne, võib lahkuda kodust.

Kiirel sammul läheneb „päikeseteel“ sammuv optimist heleda tähena valguse templisse. Seal sirutavad käed teineteisele kaks truud sõpra — õppur ja koolipäev. Tervelt 5—6 tundi võib olla õppur koolipäeva kaisus.

Kill-kõll-kill! kõlistab kooliteenija kella. Algab koolipäev. Klass on täis suminat. On näha mõnegi näol puna, mille kutsuv esile ärritus täitmata ülesannete pärast. Õpetaja tuleb, klass vaikib. Algab hommiku-palve, mille loeb järjekordne õpilane usuõpetuse õpetaja koostatud tekstilt. Kõikjal pole siiski veel palve-

meeleolu, mõni õppur „võtab siiski veel viimast“. See on eksimine enese vastu, koolipäeva vastu ja eksimine ka laiemas mõttes. Õpetaja kirjutab puudujad päevaraamatusse ja siis minnakse aine juurde. On ju eesti keele tund, lemmiktund. Käsil on käändkonnad. Võrdlemisi kerge asi, kuigi see mõnele on rändamine kõrves ja mõnigi ootab vahetunni saabumist nagu kõrverändur oaasi. Tund möödub täies töövaimus. Kella kõlin lõpetab töötunni. Kustki kostub poolvaljult hääl: „Oh, ometi päästja tuli kella näol!“ Õppurid vajuvad klassist välja. Koolipäev on saatnud esimese valguskiire õppurite sekka.

Kõik korrad on täis õpilasi, isegi keldrikord, sest seal on „kehakinnituse tuba“ — einelaud. Jalutatakse, räägitakse möödunud tunnist ja järgnevast, avaldatakse muljeid ühest teisest.

Meie koolipõlv võib pakkuda õpetajate kaudu küllaldaselt palju õppureile, ja teha nii mõnedki õnnelikeks, kes on vastuvõtlikud teadmistele. Õnnelikuks ei tee ta seda õppurit, kellele ta kaasa annab rohkendatud teadmiste tagavara, kes teab Voltaire'ist, teab kaugetest maadest, teab nende pindalasid, majanduslike olusid; teab, kui palju on a+a, kuid — kellele ta ei ole kaasa andnud iga inimese ülimat, edasiviivat kallisvara — õrna, tundlikku ja arenenud hingeelu.

Varsti kutsub kellakõlin jälle kõiki oma külviaja radasid käima. Õpilased ootavad... Miks nii? Pole ime,

Linn haigutab, kui hommikul su onni
Toob elevuse vabrikute vile.

Kepp käen, paun seljan päevad läbi
[kõnnid
Kui maantee kutsub, ahvatlev ja sile.

Saad silmist ruttu heita ära une
Ning juba tulvab küsimuste rahe.
Käib mõttest läbi avaruste tunne
Ja hetkel sel sa oled kahevahel.

Sind rohkem võlub metsa võimas müha
Kui vete siniväljad ümber saari.

Su saatus — rändur, veren käivad üha
Vaid suve kutsuvad ja laiad kaared.

Sull. tänavalt taas kaikub laste naeru
Ja kõikjalt vaatab vastu sõber Juuni.
Nüüd mine metsa, pihku võta aerud,
Ja päikeskiirtest põsed sul on pruunid.

pidime ju saama täna inglise keele kontrolltööde vihud. Õpetajanna tulebki, kaenlas vihikute pakk. Ütleb: „Viimane töö on ebaõnnestunud!“ Tuleb vigade arutamine. Kuuldub ohkeid, kuid kuuldub ka kõdistavat naeru töö hästi kordamineku puhul. Kuuldub, kuidas üks poiss arutleb: „Oh, mina „happy“, kuidas mul ometi veel viimsel minutil tuli pähe, kuidas on pauk. Pöördub eesistuja poole: Sa, Endel, istud siin ees, kas kõvemini ei võinud ütelda, ja just nii, et mina ainult kuulsin — port, kuna eelnevat silpi ei kuulnud. Katsusin tuletada: transport... no, import... no, raport... no, ahah, just kui Jumalast sähvas mõte, et report (ri'po:t), sest inglise keeles hääldatakse sõnu ju teisiti kui kirjutatakse. Varsti lõpeb tund ja koridorid on jälle tulvil kirevat elu. Oh! Olid saabunud „Tuleviku Rajad“. Joostakse tormi, et omandada, et näha, mis seal uudist, ja omandada sealt muudki õilsat ja kõrgemale tasapinnale viivat.

Kill-kõll-kõll! Õppurid vajuvad klassidesse, et võtta vastu uut koolipäeva. Ollakse ärevas meeleolus, sest tuleb algebra kirjatöö — võranditest. „Võetakse viimast“. Raske sammud kuulutavad õpetaja tulekut. Klass vaikib ja varsti on ta täis õhetavaid, ärritatud nägusid, sest „vaim ei tule peale“, nagu armasta-

takse õpilaste seas ütelda. Ega pole naljaasi, kui pool tundi on möödunud ja tühi vihik lamab sul laual ees. Ja veel veerand tundi, on ainult „kriiteldatud“, kuid õiget lahendust ei tule. Käib värin läbi lihast ja luust, mõeldes, et heade ja väga heade järele tuleb N. Juba kuuldub jalgade samme, keegi virk õppur on töö lõpetanud. See tiivustab teisi ja nobedamini liiguvad suled. Suurest hirmust valmibki ometi esimene ülesanne antud kolmest. Tund lõpeb mõnelegi pisaratega.

Algab suur vahetund. Lõpeb seegi ja algab maateaduse tund. Jah, maateadus on tõesti huvitav aine. Miks elada, kui ei tea oma ümbrust!

Varsti algab riigikaitseline õpetus, kus õpetatakse riigikaitselisi küsimusi ja lastakse. Me oleme oma rahva ja tarmukate esivanemate järeltulijad, meie ülimald ülesandeks on töötada truudust oma rahvale ja jätkata heroiliste eelkäijate tööd, — see on meie kohus!“ Sellises vaimus möödub kaks viimast tundi. See kõik oli kokku koolipäev.

„Oi, nüüd olen vaba nendest koolipäeva kaisutustest! kostab hüüdeid. Jah, ta on lõppenud, aga palju idealismi, töötahet ja kodumaa-armastust on ta meisse sisendanud. On veeretanud mõningaidki raskusi oma õppureile, aga on andnud neile ka kindla eesmärgi, mida taotella.

Katkendeid suvisest päevikust

Reiu,juulil 19.....

Esimene päev kauaigatsetud laagris. Praegu on meid veel kaunis vähe koos, kuna suurem osa alles homseks saabub. Käisime suplemas, nüüd on veidi vaba aega luitel lebamiseks ja päeviku kirjutamiseks. Varsti algab voodite meisterdamine, loodetavasti ei kuku keegi öösel läbi! Järsku langeb kogu telk kaela — kus on siis pioneeralade eriteadlased. Julgelt tööle — õppimine teeb meistriks!

Teine päev laagris.

Nüüd on töö täies hoos, — kodutütreid palju koos. On pärastlõunane vaikusetund, igauks olgu vait nagu hüirepoju, kes täna hommikul meie telgi ääre alt välja ronis. — Täna hommikul toimus laagri ametlik avamine. Kollased rätid ja tutid näisid nii meeldivad ümarrivis ümber lipuvarde. Heisati lipp ja meie töötasime ühise perena töötada oma eesmärkide taotlemisel. — Nüüd on töö täies hoos, isegi telgiesine on juba veidi kohendatud ja ilustatud. Meie rühma telkide ümber on puutara ehk aed, nagu tavaliselt maal neid näeme. Katvatsame liivale „kirjutada“ oma lauulu noodid. Asume nüüd jälle tööle!

.....juulil.

Peavanem saabus äsja. Nüüd peame rivistuma, et teda oma telgi juures vastu võtta. — Muide meie „patenteeritud“ voodid on osutunud väga vastupidavaiks, keegi pole veel läbi kukkunud! Täna õhtul on lõke, niisiis on kibe ettekannete viimistlemine käsil. Loodetavasti saabub ka linnast omnibusega asjasthuvitatuid kohale. — Sõlmime õige palju uusi tutvusi, selline kooselamine ja ühised huvid ligendavad meid üksteisele, talvel algab vist kibe „sulesõna“ üksikute kodumaa nurkade vahel.

Täna õppisime esimest abi — prak-

tiliselt — ja pioneeralade. Neid teadmisi peame õige sageli kasutama, seepärast olime võimalikult asja juures. — Distipliin on meisse nii juurdunud, et mõned telkkonnad isegi reas seisavad! Hommikul äratatakse meid trummipõrinaga ja siis — kohe mere äärde võimlema ja pesema!

Prrr! — veidi on ikka külm ka!

Öösel pärast lõket.

Õine laager on hoopis erinev päevast. Kõik on vaikne, ainult meri kohiseb ja mõnikord pragiseb tuli. Olen valvekorral, pean sel hetkel tuld valvama. See süüdati esimesel päeval, ja nüüd ei tohi ta viimase päevani kustuda. — Leegitse, leegitse, põle, põle! Telgid ümbritsevad musta sõõrina valgustatud keskpaika. Eemal kohiseb Pärnu laht ja üle mere vilguvad Pärnu ja Sorge tuletornide tuled. Nood tuled näivad „kauge tsivilisatsiooni“ silmadena. „Linnaelu kadun' d kauõel, kõik nood pikad koolia' ad; rõõmus ilme nüüd meil laugel, lõkkeõhtud saabuvad.“ (Meie laagrilaulust). — Teine valvur läheb, nüüd asun mina ringkäigule. — — — Tulin tagasi valvekäigult. Kuski kaugemal mängiti lõõtsa, muidu on kõik vaikne. Ühele valgustasin näkku, see osutus aga meie — laagripealikuks! Peale selle krabis-tas väike siil rohus. Õine laagripilt on tõesti romantiline. Idüllilist vaikust segab praegu kellegi norskamine. Nähtavasti ei kuulu see „lohe“ (laagri vahekohtu) kompetentsi, sest muidu oleks nii mõnelgi paar-kolm punkti kaduma läinud. Punkt käib üle kõige! — Lähen järgmist valvurit äratama.

Pühapäeval laagris.

Täna toimuvad võistlused jälgimis-mängude alal. Milline rühm võidab? Kes osutub parimaks sel alal? Kahjuks pole mul võimalik mängust osa

A. Holdre, RKTkool

Lito

võtta, kuna olen määratud sisemistele korraldustöödele. — On veidi vaba aega ja istun laagri vaatetornis — platvormikesel kõrgeima männi otsas. Peakohal lehvib laagrilipp ja merelt puhub mahedat tuuleõhku. On tunne, nagu viibiksin laeval. — Jälgin võistlevaid rühmi. Metsa all ei saa midagi kindlaks teha, küll aga paistavad meie tütarlapsed eemalt heinamaalt.

Esimene rühm saabub võidukisaga. Ses rühmas on tartlased, teisi pole võimalik kindlaks teha. — Hüvasti, armas männike, pean alla ronima!

Sama päeva õhtul.

Täna on meil palju külastajaid. Ka härra riigivanemat oodati, kuid see lootus ei täitunud. Homme läheme linna, kus on ka hr. riigivanema austamine ette nähtud. — Väandra tütarlaste samblast karu on üldise huvi objektiks. Nüüd on meil vaba aega, siis järgnevad spordivõistlused. Puhkame enne viimast pingutust.

Viimane päev laagris.

Lõpp hea, kõik hea — seda võime rahulikult nentida. Saime 3. kohale laagris. See oli täitsa ootamatu sõnum. Nüüd võime siit rahulikult lahkuda. Kuid raske on lahkuda siit

armsate luidete ja mändide juurest. Nädalapäevad oleme siin koos veetnud, kodutütred üle terve riigi. Lahkume, kuid südameisse jääb siiras tunne — oleme ühise aate kandjad. Töötame siin omandatud kogemusi kasutada oma sihtide taotlusel. Meie, noorurid, oleme tulevased riigikodanikud. Õpime siis juba nooruses kohustetäitmist.

Hüvasti, laagrielanikud, ja nägemiseni järgmises laagris!

„See Reiu rand on liivarand, kus kasvab ainult mõni mänd.“

ED. KANSA

Kärbseseen

„Küll ma olen ilus!“

kiitles kuuse vilus

kärbseseen,

„seenteperele suurt au ma teen!

Puravik on minu kõrval nii kui vana [nõid!“

Kuuseladvast lausus käbi:

„Pinnailuga sa hiilata ju võid,

mürgitatud sisuga teed ainult häbi!“

.....

Elus leidub palju välimuselt peeni [seeni,

kelle ilu särab linnast linna,

aga — kärbeski ei tihka ligi minnal

L. KIVIMÄGI.

Muljeid saksa noorte laagrist

Juhtelik Obergau laagris Zeillis

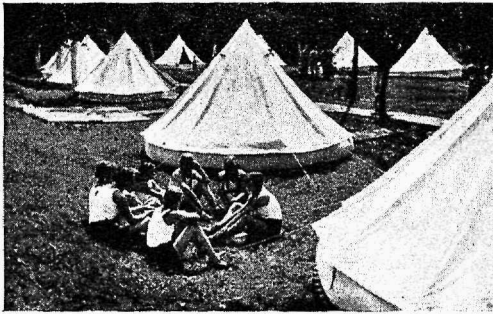
Viimasel ajal on organiseeritud noorte töö Eestis aina hoogsamaks muutumas. Töö noorte seas on omandanud sellise tähtsuse, et seda on meie Haridusministeerium asunud korraldama ja juhtima.

Nende ridade kirjutajal oli juuli- ja augustikuus Saksamaal Heidelbergi Ülikooli juures korraldatud saksa keele kursusest osavõtu puhul võimalus pealiskaudselt tutvuda Saksa hitlernoorde organisatsiooniga (Hitler-Jugend) ja külastada kaht telklaagrit. Lubatagu siin esitada mõningaid muljeid, mis tohiksid meie noorile pakkuda huvi informatsiooni mõttes.

Kümnendast eluaastast alates kuuluvad kõik Saksa õpilased kohustuslikult suurde ülemaalsesse nn. hitlernoorde organisatsiooni ja peavad aasta-aastalt oma maakonna, linna või maakoha vastava keskuse juures läbi tegema ettenähtud kursused ja harjutused. Noored 10.—14. eluaastani moodustavad nn. noorrahva (Jungvolk); poiste nimeks on Pimpf, tütarlaste nimeks Jungmädel. Alates 14-aastaseks saamisest kuuluvad poisid organisatsiooni vanemasse harusse, mille nimetus on Hitler-Ju-

gend (HJ) kitsamas tähenduses; poiste nimeks on Hitler-Junge. Vastava tütarlaste organisatsiooni hüüdnimeks on Bund Deutscher Mädel, lühidalt BDM.

Kõigil on ühtlane ametlik rõivastus. Poiste vormirõivastuseks on: kollakaspruunid lühikesed püksid rihmaga ja sama värvi pluus, mille vasakpoolisel käisel on üle 14 a. vanustel poistel punane haakristikujutusega käelint. Jalas on mustad tanksaapad sokkidega. Tütarlapsed kannavad mustjasinist kleiti, valget pluusi ja kollakaspruuni jakki, viimast kantakse vihma puhul ja külmematel ilmadel. Jalas on saapad või kingad valgete sokkidega. Tütarlaste rõivastus jätab meeldiva mulje; poiste suvirõivastus on ennem praktiline kui kena. Mingisugust ühtlast peakatet ei näinud, kuna nühästi poisid kui tütarlapsed käisid ringi palja päi suvel. Koolis vormirõivastuse kandmine on vabatahtlik. Varustuse juurde kuulub seljapaun (Rucksack või Tornister), milles kantakse puhas aluspesu, toidumoon, supikatelok jne.; seljapauna peal kantakse õhuke väljatekk, puusal on veepudel; peale selle on kaasas vile ja pussnuga. Seljapauna raskus on

Obergau laager Zellis

poistel kui ka tütarlastel kuni 15 kg.

Kõik hitlernoorred üle riigi alluvad ühisele riiklikule keskjuhatusele, mille eesotsas on riigi noortejuht Baldur v. Schirach. Kõik noored kannavad ühesugust vormirõivastust, teevad läbi ühesuguse kehalise ja vaimse treeningu ja moodustavad sel viisil ühise sõprusosaduse — Gemeinschaft või Kameradschaft.

Organisatsiooni kuulumise algaastaist peale pannakse rõhku füüsilisele tugevusele, isiklikule tublidusele, mehisusele, igale olukorrale valmisolekule, kõneosavusele jne. Ühise poliitilise ja puhtfüüsilise treeningu kõrval toimub siin poolsõjaväeline ettevalmistus; vali rivikord ja riviline esinemine, mitmesugused maastikuharjutused ja -mängud, jagunemine allüksusteks erialade või eriülesannete järgi. Suvel on rännakuid ja matkamisi rühmade viisi ja üksinda, laagreid jms. — Algusest peale toimub valik paremuse järgi. Andekamad ja juhikutsesele sobivamad valitakse välja ja pannakse esialgu väga väikeste gruppide juhtideks; valmistatakse ette ikka suurematele ülesannetele, erikursustele, erilaagreis jne. ja kõige andekamate puhul eri-juhikoolides (Ordensburgen) ning ühendatakse kõrgematele kohtadele. On ju partei üheks juhtmõtteks: noortele olgu noored juhtideks.

Niipalju olgu üldiseks informatsiooniks. Allpool on juttu hitlernoorde

kahest omapärasemast väljendusest — matkamisest ja laagrielust.

Matkamine on Saksa noorsoo seas väga levinud kombeks. Igas Saksamaa osas liikudes võib näha noori matkamas. Olen Tilsitis, Saksa-Lee-du piiril leidnud noori Hamburgist, samuti Freiburgis ja Konstanzis noori Berliinist ja mujalt Põhja-Saksamaalt.

Matkamine sünnib peamiselt ratas- tel, mille tagumise korvi peale seotakse seljapaun kõigi asjadega, mis iial reisil vaja; mõnel on kaasas isegi alumiiniumnõu supi või näit. tee keetmiseks. Puusal ripub nahktaskus rihma küljes paljudel teedekaart.

Raha on sellistel matkajatel harilikult vähe; see, mis neil rahakotis ühes on, on seotud nõõri külge ja riputatud kaela, et ta ei kaoks ära ega saaks keegi seda ära võtta. Seda raha vähesust arvestades on erilise organisatsiooni DJH (Deutsche Jugendherbergen) poolt hoolitsetud odavate ööbimisvõimaluste eest erilistes noortekodudes. Ööbimine maksab sellises noortekodus või -õomajas 30 senti, üle 25 a. vanustel 50 senti (hotellis harilikult 2—3 krooni). Ööbimiskodud on tähistatud rohelise kolmenurkse märgiga DJH, samuti on metsades ja mäestikus matkates sama märk noolega, mis näitab, kus suunas tuleb öökorterit otsida.

Enamik noortekodusid on hästi korraldatud. Mõnel pool on kodu asukoht looduslikult ilusas kohas, näit. asub Eisenachi noortekodu mäeküljel, kust võib näha vastaspoolsel mäekingul Wartburgi lossi, kus Martin Luther tõlkis Piibli saksa keelde. Mõningad kodud on ajalooliselt huvitavad väikesed muuseumid, näit. noortekodud Ulmis ja Freiburgis. Ulmi noortekodu asub vanalinnas ja pakub huvi ehitusstiilit. Freiburg noortekodu Schwarzwaldi läänepiiril on aastakümneid tagasi olnud ühe patriisiperekonna elamuks mitmesuguste kõrvalehitustega, millest veel järel vaid palvekoda ja hobusetall. Ku-

rioomiks kogu Saksamaa kohta on paar ujuvat noortekodu; need on laevakered, ümber ehitatud ööbimiskoduks. Üks suur, 1000 ööbijat mahutav kodu on Hamburgis; teine sarnane, kuid kuni 150 inimest mahutav kodu on Berliinis Spree jõel. On väga omapärane tunne naril alles kuulatada jõe sulinat ning lainte loksumist või kuuvalgel silmitseda jõge. —

Freiburgi noortekodus on nähtavale kohale üles pandud tahvel kirjaga, milles palutakse valjumini kõnelda ja uksi prantsatades kinni lüüa. Selle tulemuseks on, et uste sulgemine ja kõnelemine sünnib kõikjal vaikselt ja igal pool valitseb kena kord. Kodujuhataja avaldab noorile kasvavat mõju. On aga ka väheseid erandeid, kus ruumid veel korda seadmata (näit. Würzburgis) või kus kodujuhataja nn. Herbergsvater või Herbergsmutter, valmistab oma pahurusega, (näit. üks kodu Nürnbergis) või ükskõiksusega korra suhtes külastajale meelehärma.

Noortekodusid saavad ööbimiseks kasutada ainult need, kes omavad sellekohase tõendise, mis on välja antud hitlernoorte mingi üksuse poolt. Säärast tunnistust võivad saada ka välismaade üliõpilased või mõne sarnase välismaa noorsooorganisatsiooni liikmed. Nii oli minul ligi 15 korral võimalus ööbida sääraestes kodudes. Ööbimisel soovitatakse etteteatamist oma tulemisest, kuna ette teatamata öhtul öökodusse saabudes võib see täis olla ja sa pead väsinult edasi sõitma.

Publik noortekodudes on vanuselt ja riietuselt väga mitmekesine, sageli rahvuselt internatsionaalne. Olen näinud noori prantslasi, kohanud inglise ja šoti õpetajaid ja leidnud eest ameeriklase. Berliini ujuvas kodus puutusin kokku noore rahvusvahelise seiklejaga Breslaust, kes ühes oma gitarriga oli rännanud läbi Euroopa ja külastanud muu seas Eestit.

Südwestmarklaager Offenburgis

Tema selleaastane matk oli eeltreeninguks pikale reisile Kaugesse Idasse järgmistele olümpiamängudele.

Laagrid on väga tähtsaks kasvatuslikuks vahendiks Saksa noorsootöös. Tuhandeid telklaagreid oli möödunud suvel üles loodud Saksamaal. Igal hitlerinoorte organisatsiooni suuremal üksusel olid omad laagrid, maakondlikel üksustel olid peale selle omad laiaulatuslised suurlaagrid. Üheks selliseks oli Badeni hitlernoorte „Südwestmarklager“ Offenburgis, millest ligemalt allpool.

Laagrist osavõtmine on vabatahtlik ja väikese-maksuline. Vastava laagrit korraldava üksuse juures on oma propagandaosakond, kes trükib reklaamplakateid, seab neid nähtavasse kohta üles, ilmutab üleskutse ajalehes ja registreerib soovijaid. Laagris moodustatakse jällegi vastav osakond, kes laagrielust informeerib ajalehe kaudu vanemaid ja laiemat publikut. Laagrielu veetlevuse ja propaganda tõttu on tung laagrisse suur ja tavaliselt on raske rahuldada kõiki soovijaid.

Badeni Õpetajate Liidu lahkel kuttsel oli mul võimalus ühes 31 teise õpetajaga Heidelbergi Ülikooli suvekursustelt 29. juulil külastada poiste Südwestmark-laagrit Offenburgis. Suurlaager koosnes 10 laagerkonnast, iga laagerkond 10—20 telgist. Vastaval ülesvõttel võib näha kujukalt

seada telkide merd. Suurlaagris oli tol korral 1600 poisi ümber, igas laagerkonnas 100—200 poissi. Igal telküksusel ja laagerkonnal oli oma juht. Üle kõigi oli suurlaagri juht, kes oma lõbusa, vastutuleliku ja poisipärase esinemisega oli võitnud poiste südamed. Oli huvitav jälgida, kuidas ta mõne päeva jooksul oli õppinud tundma oma laagrielanikke. Sellest väike näide. Laagrisse võidakse vastu võtta noori alates 10. eluaastast. Oli ilmunud aga ka mitu innukat 9-a. poisist. Poisid oleksid tulnud tagasi saata, kuid härraste palvete peale oli laagrijuht nad omal vastutusel jätnud laagrisse. Meie õhtulauas viibimisel oli juht kiirelt leidnud need poisid ja tutvustas neid oma külalistele.

Vastuvõtt laagris oli ametlik, kuna meie külaskäigust oli ette teatatud ja kuna meiega olid ühes Badeni Õpetajate Liidu esindajad. Suurlaagri värava juurde oli üles seatud fanfaaride, trummide ja vaskpillide orkester, kes meid mänguga vastu võttis. Tee oli palistatud spaleeriga. Laagri ühel äärel oli juhi tribüün, mis oli seatud kõrgetele postidele. Samast laagri juhtkond andis valjuhääldaja kaudu edasi korraldused ja teated, mis olid määratud kogu laagriperele. Laagri vastasoleval äärel oli lipumast laagrilipuga ja risti meenutav kõrge post riigikotka ja haakristi kujutusega. Hommikul lipu vardasse tõmbamisel ja õhtul lipu mahavõtmisel rivistus kogu laager samasolevale vabale platsile. Mõlemad vastastikku asetsevad paiku — juhi tribüüni ja lipuplatssi — ühendas sillutatud tee, mille mõlemal poolel asetsesid laagerkonnad. Kella 5 paiku, mil meie saabusime laagrisse, olid üksikud laagerkonnad ja allüksused kehalistel harjutustel: ühed poksisid, teised sooritasid vabaharjutusi, kolmandad pildusid kaaslasti presendil õhku ja püüdsid neid samaga kinni, neljandad laulsid jne. Harjutustest osavõtjad olid trikoos, nahk pruuniks põlenud,

näod rõõmsad, kõik rahuldavalt tootunud ja innuga asja juures. Varsti järgnevast õhtusöögist olime ka meie palutud osa võtma. Serveeriti harilikku toitu: marjateed, leiba, biskviidina küpsetatud leivakooke (Knäckerbrot), väga väike tükike võid, juustu-, tomati- ja kurgilõike. Toit oli lihtne, kuid maitsev. Laagrielanikele oli söök korraldatud laagerkondade kaupa. Iga laagerkonna juurde tuli supikatel, nn. Goulaschkanone, ja andis oma osa. Peale sööki oli meil luba jutelda poistega ja pärida seda-teist. Mina hankisin ühelt juhilt 27. juuli päevakava, mis annab pildi laagrielust.

Kell 6.00 — äratamine; kell 6.00—6.10 varajane sport (ööriietuses, trikoos); kell 6.10—7.15 pesemine (lähedalolevas jões), riietumine, telgiapell (telgid seatakse korda, telkkond rivistub telgi ette, riietus ja jalanõud, samuti telk vaadatakse üle); kell 7.30 lipu heiskamine (laager rivistub platsil); kell 7.45—8.30 hommikusöök; 8.45—9.30 maailmavaatuslik õpetus (weltanschauliche Schulung) ja laulmine; 9.45—11.45 keha karastamine (sport: poks, ujumine, jooksimine, vabad harjutused jne); kell 12.00—13.00 lõunasöök; kell 13.00—14.45 laagripuhkus (igaüks peab pärast lõunasööki magama heitma, et uut jõudu koguda); kell 15.00—17.30 laagriteenistus (kehaline karastamine; rahva- ja võitluslaulude laulmine; poliitiliste päevaküsimuste arutamine, kuna iga noor peab teadma, mis sünnib maailmas, kõigile aga ei jätku ajalehti); 17.30—18.30 vaba aeg (vanemad, vennad-õed ja sõbrad käivad laagrit külastamas); kell 18.30—19.30 samuti vaba aeg, mida kasutatakse ühiseks laulmiseks; kell 21.00 lipu mahavõtmine (laagerkonnad rivistuvad, mängitakse eha; kell 21.15 mängib fanfaar esimest korda magaminekuks, kell 21.30 teist korda, viimane kord kell 21.45, mida nimetatakse Zapfenstreich); kella 21.45 alates täieline rahu.

Tervisliku seisukorra eest hoolitsemiseks oli laagril oma arst, peale selle viibis alati kohal ambulantsauto, millesse oli sisse seatud hambakliinik; kõik laagrisse tulijad vaadati terviskust küljest läbi. Laagril oli oma postkontor ühes toaga kirjade kirjutamiseks. Organisatsioon oli säärase suure laagri kohta hea.

Teine hitlernoorde telklaager, mida külasthan koos sama õpetajaterühmaga järgmisel päeval, oli Obergau tütarlastelaager, nn. B. D. M. Zeltlager Zellis Kesk-Schwarzwaldis.

Laagri asukoht oli toredate, kõrgete kuusemetsaga kaetud mägede vahel. Ilm oli suurepärane, õhk kuiv, soe ja puhas. Sellesse laagrisse oli koonduvad 200 nais-hitlernoorde juhti (Führerinnen) keskmiselt 20—25 a. vanuses. Juhid olid parimad omavanuste hulgast, osavõtjate arv vähem, laager seega mitte laialivalgub nagu poiste juures, puhtus suurem, looduslik ümbrus veetlevam — sellisena jätis laager väga meeldiva mulje.

Igas telgis oli maa peal puu-rest niiskuse eemalehoidmiseks, sellele olid asetatud õled, millel magati. Telkides valitses suurepärase puhtus ja kord, isegi kingad olid asetatud reastikku; söögikatelokid olid riputatud väljapoole telki vastavas korras, telgid olid lilledega kaunistatud. Telkide sissekäigu kohal olid väga humoorsed pealkirjad, millest nimetan mõningad. 1. Zehn kleine Negerlein (ühes vastava joonisega). 2. Zehn lan-

ge Knochen sind für eine Woche unter dieses Zelt gekrochen. 3. Olympia-Veteranen. 4. Akademie junger Künstler (joonisel rida noote). 5. Staabitelgil oli lugeda: Hier steckt im Stroh bis an die Waden der Führerstab vom Oberrgau-Baden. Juhi enese telgi leiade pildil, mille kõrval asub plankseinal kuulutustetahvel ja samas ajalehed lugemiseks.

Päevakava oli üldjoontes ühtelangev poistelaagriga. Erilist rõhku pandi spordile, poliitilisele kasvatusel, ümbruskonna looduse ja inimeste tundmaõppimisele. Laagri ligiduses oli linnakese ujumisbassein, mis oli teatud ajal laagri kasutuses. Spordi kõrval oli siin suur tähtsus antud rahvatantsudele ja muusikale. Üks astus lõõts-harmonikaga keskele ja teised asusid ümber ringtantsuks. Harmoonika puudumisel lauldi mingit rahva viisi kaasa. Laagril oli oma keelpilli-orkester, mis koosnes viulist ja kitarrist. Mäng oli puhas ja ühes lauluga kena. Lauldi rohkesti rahvalaule.

Ka tütarlaste juures oli riviline kord kindlal käel läbi viidud. Kuid tervituses mainis laagrijuht, et neile ei ole sihiks teha naistest sõdureid; kindel kord ja kasvatus on aga vajalised igasuguses ühiskonnas. Enne minu lahkumist Saksamaalt lugesin ajalehest, et edaspidi kaotatakse laagrid tütarlastele, kuna see küllalt ei sobivat naiselikkusega ja neile muudetakse selle asemel matkamisvõimalused ja ööbim. noortekodudes paremaks.

A. A.

Vaikimine

Liigne vaikimine on kindlasti parem kui liigne rääkimine. Soomlane ütleb: „puhuttu sana, amattu nuoli („kõneldud sõna, ammutud nool“)“. Sõna tagasi võtta on raske. Sõnad on väga kerged libisema huullilt. Mõnel inimesel — mis meelel, see keelel. Ta enesele üldse midagi ei pea, nagu toru, millest vesi läib jookseb, mõnikord õige haisev roiskvesi. Paljusid vestlusi võibki võrrelda solistamisega roiskvees. Need on klatšid. Ära sina neist osa võta!

Keel valesti tarvitatuna võib saada meie vaenlaseks. Et seda vältida, tuleb meeles pidada järgmisi õpetusi:

1. Ära räägi edasi saladusi, millest vaikida palutud.
2. Ära arutle sõbrannadega teiste vigu.
3. Ära kohe esimese mulje põhjal avalda oma arvamusi.
4. Ära algata tüliküsimusi.
5. Kõnele ainult tarviduse korral ja kindla, selge eesmärgiga.
6. Kui sul tärkab mingi mõte, ära seda kohe avalda. Mõtle, kaalutle, võta sõna ainult siis, kui sul selged su sõnavõtu tagajärjed.

Neid reegleid pidades väldime mõndagi pahandust ja „tüli tühja asja pärast“. Meie põhimõtteks olgu hea läbisaamine kõigiga. Rumal on enesele oma sõnadega vaenlasi kaela tõmmata. Vaikijat (kuigi ta vaikib mitteteadmise tõttu) peetakse koguni targaks, paljuteadjaks.

J. TALVE

Õpilaste erikeel

Loodetavasti kõigile on tuttavad sõnad žargoon ja argoo, järelikult ei tohiks ka eestikeelne termin — erikeel — võõrastust äratada. Erikeeel tekib kõigi ümbruskonnast enam-vähem eraldatud ja omavahel lähedas seoses töötavate inimrühmade juures. Levinenumaid erikeeli on: õpilaste, üliõpilaste, näitlejate, sõdurite, kurjategijate, kaupmeeste, merimeeste jt. omad.

Oleme näinud, et erikeel tekib eraldatud ühiskonnakihtides. Kuid võiksime küsida, — mis on õieti erikeele tekkimise algpõhjuseks? Kas ei paku üldtarvitatav kõnekeel küllalt väljendusi?

Viga ei seisne mitte selles. Põhjuseks pole üldkeele sõnavara, vaid tahe luua midagi uut, omapärast, ilmekat ja erinevat.

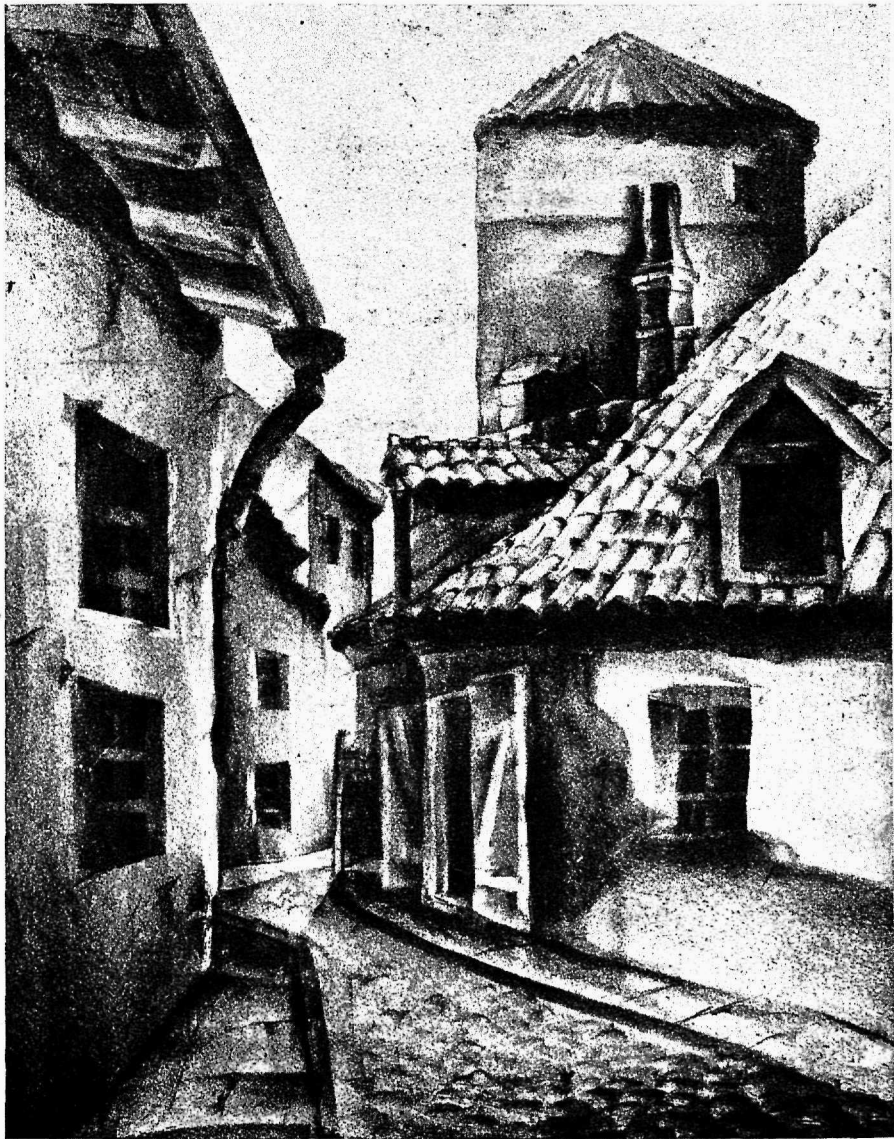
Kui hariliku kõnekeele eesmärgiks on olla võimalikult arusaadav laiadele hulkadele, siis erikeelel see eesmärk otseselt puudub. Otse vastupidi — mõnede erikeelte, näiteks varaste žargooni ülesandeks on isegi varjata kõnelusi võõraste isikute eest; püüd olla omas sõnavaras võimalikult ebaarusaadavam teistest ühiskonnakihist pealtkuulajaile. Säärane ülesanne on ka üldiselt tuntud laste salakeelteil,

mis end moondavad kas mõne silbi sõnasse või sõna lõppu asetamisega. Näiteks bi-keel. „Mis sina tahad?“ kõlaks „Mibis sibina tabihad?“

Õpilaskeel pole mingi salakeel. Seda pole ka suurem osa teisi erikeeli. Õpilased tarvitavad erikeelelisi väljendusi rohkem seepärast, et iseloomustada tabavamalt, piltlikumalt ja ka humoorsemalt mõnda eset, isikut või olukorda, kui see oleks võimalik üldkeelse väljendi kaine asjalikkuse kaudu. See on üldine suund erikeeltes — väljenduda piltlikult ja tabavalt, mõjustada tundeid. Ses suhtes on erikeelel teatav sarnasus luulekeelega.

Erikeeel areneb aegade jooksul just niisama kui harilik kõnekeelgi. Vahe muutumis- ja kadumisprotsess on mitukümmend korda kiirem. Kõnekeele muutumist aegade jooksul näeme siin kokkuvõetuna ja paremini jälgitavana.

Erikeeled on olnud keeleteaduse aladeks, mida seni veel üldiselt vähe on uuritud. Välismaadel on siiski juba käesoleva sajandi algul ja eelmise lõpul ilmunud põhjalikke käsitlusi üksikute erikeelte üle. Eestis trükitud materjal on senini küll piirdunud üksikute artiklitega keeleteaduslikus aja-

R. Tunbla, RKTkool

Vana Tallinn, lito

kirjas „Eesti Keel“ ja ka ajakirjanduse veergudel, seal aga peamiselt näidetena sellest, missugust „hiina keelt“ õpilane räägib. Peale avaldatud artiklite ja ainekute leidub Tartus Eesti Keele Arhiivis mõningaid seminari- ja harjutustöid õpilaste, sõdurite ja üliõpilaste erikeelte ala-

delt. Õpilaskeelelist materjali on Tallinna, Narva ja Põltsamaa keskkoolidest ja Tartu algkoolidest. Keskkoolidest päritolev ainekute kogum on aastast 1928, Tartu ainekute kogum aga 1935. a. kogutud. Sellel ainekute kogumil põhjenevad ka seni ilmunud kirjutised. Arvestades meie keskkoolide ja gümnaasiumide

arvu ja ainestiku vanust, on see materjalihulk äärmiselt väike ja puudulik. Ometi on teaduslikuks uurimistööks vajalik, et materjali oleks võimalikult laialdasemalt alalt. Nende ridade ülesandeks ei ole hakata arutama õpilaskeele kogumisvõimalusi. See võiks olla mõne erikirjutise aineks. Igatahes saaksid siin esijoones midagi teha õpilased ise, kel ei puudu vastavad huvid.

Järgnevalt lubatagu esitada mõningaid näiteid meie õpilaskeele rikkalikust sõnavarast. Andmete hankimiseks on kasutatud eelpoolnimetatud kogusid ja allakirjutanu isiklikke märkmeid.

Võtame esitamiseks mõne kitsama ala, näiteks isikute nimetused. Ja esijoones sellest liigist esindajana üks klassiline kuju meie koolimajadest — kooliteenija või koolikojamees, nagu teda kuskil üldkeelselt nimetatakse. Õpilane annab talle aga järgmisi iseloomustavaid nimetusi: „kojavunts“, „kojajunkur“, „tolmudirektor“, „majordomus“ (Põltsamaa), „tsaikeetja“, „tolmuraputaja“, „tolmuimeja“ (Tartu), „kojaks“ (Tapa, Pärnu), „musso-

liini“, „kõige tähtsam mees peale dire“, „tolmuahv“ (Narva), „kojainspektor“ (Valga).

Ehk sõdurite nimetused: „sass“ (Tartu, Tapa), „pindevillem“ (Tartu), „joonep“ (Tartu, Tallinn), „jaan“ (Tapa), „tuts“ (Tallinn, Tapa) jt. Mitmed neist nimetustest on laenatud sõdurite erikeelest. Lõpuks mõnede muude elukutsete esindajaid: „kuld-nokk“ (politseinik), tarvitusel üldeestikeelselt, ka üldargoos; „tainavaiva-ja“, (pagar, Tartu), „kaeramasin“, „kaeramootor“ (voorimees), üldiselt tarvitusel; „karvar“ (juukselõikaja, Tapa) jne. Näiteid võiks tuua rohkem, kui ajakirja piiratud ruum lubaks, kuigi kogutud on vähe ainestikku.

Eesti keele uurimise seisukohalt oleks tähtis ka õpilaste erikeele uurimine. On soovitatav, et selleks uurimistööks looksid eeldusi õpilased ise oma sõnavara ülesmärkimisega. See oleks eriti tähtis praegusel silmapilgul, arvestades seni kogutud materjali aegumist ja erikeelte kiiresti muutuvat iseloomu.

NOORIMATE

S U L E H A R J U T U S I

H. MANGELSOO.

Pähkleil

Kolletama hakkab jälle suvine loodus. Kaduda tahab ta karmi talve ja vinge põhjatuule eest. Ei jaksa neile keegi vastu panna, vaid nad tulevad omal ajal, nagu nad igal aastal on tulnud. Metsad muutuvad päev-päevalt kirevamaks ja värviküllasemaks. Roheline lehevaip kaob pikkamisi ning selle asemele astub

peaaegu märkamatu kollane värvus, mis mõne aja pärast muutub punaseks. Siis on mets küll tõesti tore, toredam kui seda üldse võib kujutella. Kuid see ilu on üürrike. Ühe tormise öö järele lamab ta porisel maapinnal, kus ta kaob nagu kõik looduses. Pole ju maailmaruumis midagi igavest.

J. Müller, RKTkool

Kuivnõel

Kord sellisel päikesepaistelisel pühapäeval otsustasime naabripoisi Karliga minna pähkleile. Pähklimets asub meist umbes kolme kilomeetri kaugusel, teispool jõge. Asusime teele lootsikuga. Sõitsime rannaäär mööda, mis oli kaetud paksude pajupõõsastega. Äkki hüüab Karli: „Vaata, vaata uss!“ ise näidates käega suure pajupõõsa poole, mille kohal me parajasti olime. Vaatasin sinna poole ja nägingi suurt hallikirjut ussi roomamas läbi rämpsu. Nähtavasti oli ta end päikesepaistel soojendanud ning tahtis nüüd plehku panna. See

nõte tuli tal aga meie õnneks ja temme kahjuks liiga hilja. Juba malgutasime teda Karliga aerudega. Kuid ega uss nii ruttu sure. Malgutasime teda tükk aega ning vaatasime siis, kas ta veel liigutab. Kohe tõmbas ta tagakeha kõverasse, nagu tahaks jälle edasi roomata. See katse tal aga ei õnnestunud. Kraapisime ta aerudega prügi seest välja ning tõmbasime jõkke. Pikkamisi vajus ta põhja. Sõitsime siis edasi. Et sõit oli päri vett, jõudsime kiiresti kohale. Pähklipuud on just jõe ääres. Tõmbasime lootsiku kaldale ning läksime põõ-

sastikku. Rahvasuus on see koht tuntud Tammissaare nime all. Millest see nimi on tulnud, pole mul aimu. Tammesid seal rohkem küll ei ole kui kaks ja needki õige väikesed ja kidurad. Käisime metsa läbi, et näha, kus kõige rohkem on pähkleid. Puude ümbrused olid aga kõikjal juba talletatud ning pähklid enamuses ära korjatud. Tõmbasime küll oksa alla, kuid saak oli selle töö kohta õige väike. Me olime mõtelnud taskud täis korjata ja ka paberikotid, mis olime kaasa võtnud. Nüüd aga olid meil ainult mõningad pähklid taskus. Käisime ümber puude, nagu kass ümber palava pudru, kuid tühjad mis tühjad. Juba muutus meel nukraks, et see kõik on asjatu. Seal märkasin kõrgel sarapuu ladvas mitut pähklikobarat lehtede all. Sealt aga ei saanud neid kuidagi kätte, sest puutüvi oli liiga tugev selleks, et teda alla tõmmata. Pidime ronima otsa. See oli küllaltki ohtlik. Teadsime, et selles ümbruses ussidest puudu ei ole. Seepärast pidime ettevaatlikud olema, sest olime paljajalu. Ka oksad olid nõrgad ja libisesid tihti jalge alt ära. Viimaks sain kesk põõsast. Seal olid juba tugevad oksad. Vaatasin siis ringi, kas on tasunud ka siia üles ronida. Noh, nüüd oli küll rõõm suur. Kõikjal paistsid suured kobarad silma. Pole muud kui nopi ja aja taskusse. Oli isegi nüisuguseid kobaraid, missugu-

seid ma enne polnud näinud. Kaheksa kuni kümme pähklit koos. „Kuidas saak on?“ hüüdsin Karlile, kes oli minust tükk maad eemal, kõrge põõsa sees. „Mul juba mõlemad taskud täis“, oli vastus. Ka mul olid nad täis saamas. Järsku aga meenus mulle, et olin jätnud ju koti alla. Sest sain aga üle sellega, et korjasin pähklid mütsi. Olin saanud korjata täis umbes pool mütsi, kui kostis Karli kohkunud hää: „Vana Jaak tuleb!“ See hüüd ajas minulegi hirmu peale. Vana Jaak oli nimelt Tammissaare peremees ja ei tahtnud, et sealt pähkleid korjamas käidi. Mis nüüd teha? Kas peita end põõsasse, või anda jalgadele tuld? Karli arvas, et parem juba põgeneda. Suures kaares hüppasin puu otsast alla ning litudusime lootsiku poole. Muist pähkleid pudenes mütsist maha, kuid neid polnud enam aega korjata, sest vana Jaak oli meid märganud ning komberdas meile kiiresti järgi. Kuulsin veel, kui ta vihaselt hüüdis: „Ah's te saadana vargad küll!“ Meie olime aga juba Jaagu võimupiirkonnast väljas. Istusime lootsikusse ning aerutasime vastuvett üles.

Kiita see pähkleilkäik küll ei ole, kuid pähkleid saime siiski küllalt. Pärast kuulsin, et vana Jaak igal pühapäeval ja vahel ka äripäeval nüisuguseid kontrolljalutuskäike tegevat, et pähklivarastest lahti saada.

ED. KANSA.

Veskikivi

Veskikivi kestendas ja kroovis ivi, puhast püüli anda soovis.
Mõned ivad sellega ei olnud päri, nurisesid: „Kellel isu, eks see näri meid nüisama nagu valmisime vilja-
[peas.“

Nurisejaid leidub ikka hulga seas!
Kliide hulka hiilised nad hiljukesi,
keset jahvatuse jäätmeid, kesi,
loomatoidu kotti konutama jäid.

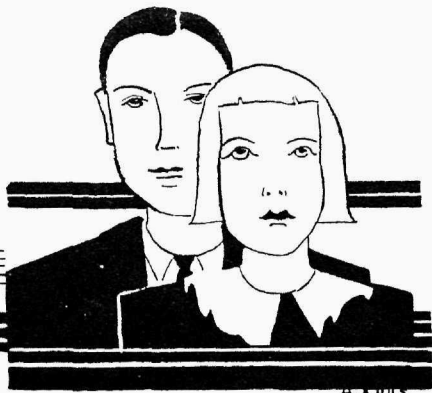
Eluveskis hukkub samutigi palju häid lootusäratavaid päid,
kui ei tunta hariduse õiget hinda.

.....

„Nüüd ta mulle viskas vaenukinda“.
arvab iPirioja Priit.
Vale jutt! Sa kinnast tõstma ära tõtta:
igaüks meist siit õpetust võiks võtta.

.....

RINGVAADE

T.KV.Ü — Tallinna Koolinoorsoo Vaimukultuuri Ühing

See oli 1936. a. talvel, kui praegune T. Poegl. Komm.-g. Otto J. Kiisel esimesena avaldas mõtteid koolinoorsoo vaimsete huvidega organisatsiooni asutamise kohta. Kavatsusest huvitusid „Tuleviku Radade“ toimetuse liikmed prl. H. Tamverk ja hr. O. Parlo ja toleaeagne õpilastoimkond, kusjuures dir. O. J. Kiiseli algatusel valmiski kevadeks uue ühingu põhikiri, millele veidi hiljem järgnes ka TKVÜ ametlik kinnitamine.

Uus ühing pidas esimese päakoosoleku 27. aprillil 1936. a., kus valiti juhatus järgmises koosseisus: esimees — R. Rebas (Gust. Adolfi gümnaasium); abiesimehed — F. Matt (R. Kunsttööstuskool) ja E. Ots (Tall. 2. tüt. güm.); sekretär — J. Pool (Westholmi güm.); laekur — B. Tammist (Gust. Adolfi güm.); abisekretär — S. Hypponen (Tüt. Komm. güm.); varahoidja — L. Hanshoff (Tütarlaste Komm. güm.).

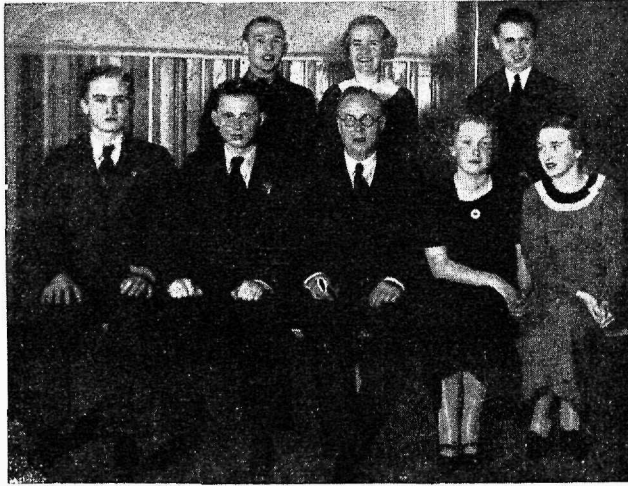
Esimese tegevusavaldusena korraldati 1. mail uue ühingu avaaktus Kunstihoones. Kõnega keha- ja vaimukultuuri vahekorras ja viimase tähtsusest esines dir. O. J. Kiisel. Dir. Kiisel väitis, et põhimõtet: Terves ke-

has terve vaim! on seni tarvitatud vääralt, et tegelikult on ja peab olema: Terves kehas olgu terve vaim! Sest terve keha iseenesest pole veel 100%-liseks eelduseks vaimsele kõrgeväertuslikkusele. On vaja seda vaimu ka arendada, kusjuures terve ja arenenud keha on ainult selleks eel-pinnaks ja aluseks, millele vaim tugineb. Järelikult vajame kõige mitmekülgsemat arenemist, kuna ideaalseimaks lahenduseks jääb füüsiliselt hästiarenenud isik kõrgete vaimsete omadustega. See on siht, mille poole vaja püüda!

Linnavalitsuse poolt tervitas ja ütles sooje sõnu uuele organisatsioonile koolivalitsuse juhataja hra J. Kents.

Sissejuhatava kõnega esines uue ühingu esimees, püüdes tabada sihtjooni ja ideoloogilist aluspinda, millele rajatud koolinoorte vaimsed huvialad. Järgnes aktuse kirjandus-muusikaline osa, kus iga kool noorte deklameerijate ja muusikaharrastajate näol pakkus oma parima. See avaaktus jättis kauakestva mulje ja on tänini jäänud suurimaks ja ilusaimaks ürituseks TKVÜ poolt.

1936/37. tegevusaasta möödus kir-

TKVÜ esimene juhatus. Istuvad paremale I. Pool, R. Rebas, dir. O. J. Kiisel, E. Ots, S. Hüpponen. Seisavad: B. Tammist, L. Hashoff ja F. Matt

jäendus-referaatõhtute tähe all, kusjuures käesoleval aastal juhüb ühingu juhatus: esinaine — L. Kadar (Tüt. Komm. gümn.); abiesimehed — A. Laas (Gust. Adolphi gümn.) ja J. Kross (Westholmi gümn.); sekretär — R. Rimmelgas (Tall. 2. poeglase gümn.); laekur — E. Balder (Poegl. Komm. gümn.); abisekretär — R. Kruuse (Pr. Lütseum); varahoidja — N. Kruus (Tall. 1. tüt. gümn.). Poolaasta tegevuskavas on algupärandite õhtu, kirjandus-referaatõhtu, keelekõnemuste õhtu, kõnevõistlus, kirjan-

duslik kohus ja K. E. Söödi juubeliaktus.

Jääb vaid loota, et õpilased suurima innuga suhtuvad igasse neist üritusist ja et TKVÜ käesoleval hooajal suudab kujuneda koolinoorte vaimsete huvide rakendajaks kõige mitmekesisematel aladel.

Noored lugejad — tulevikuradala-
sed! Innustuge veel käesoleval õppe-
aastal ka agaraiks tkvü-lasteks, püüd-
ke lähemale põhimõttele: Terves ke-
has olgu terve vaim!

R. REBAS,
TKVÜ esimene esimees.

TIINA VARANG

TKVÜ omaloomingu õhtu

Järjekordne T. K. V. Ü. koosolek 27. septembril 1937 oli määratud õppurite omaloomingu tutvustamiseks.

Esimesena Aino Meemre loeb „Minu tulek Eestimaale“. Jutustus algab pealpool pilvi, siirdudes läbi taevavärvate maailma, kus möllab hävitav maailmasõda ja rahvas haliseb rahu järele. Taevane saadik ei saa

maabuda sõjakeerisesse ja lendab Eestisse tooma vabadust ja iseseisvust. Jutustuses on märgata tugevat tendentsi rahu propageerimisele. Järgmisena Ilmar Laaban esitab kaks oma luuletust.

Jaan Kross novellis „Valge habe“ siirdub vana krahvi katusekambrisse, kus elutseb see vanade, mälestustega seotud mööblite keskel. Krahvi

elutraagika on esitatud reaalsuse pii-rides, annab vaid kahelda vana, seisuseuhke krahvi kiindumus lihtsasse tüdrukusse pesumajast, kelle triller-dav naer manab krahvis esile filosofoeringu inimesest kui elu mängu-riistast, mille keeli sõrmitseb saatus, juhused või paratamatus. Novelli lõpp on traagiline, krahv sureb, pettunud tüdrukus ja oma ettekujutusis.

„Laul mälestustele“, mille kannab ette Aino Tursman, pakub meeldiva pildi kadunud aegadest.

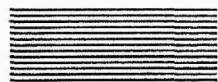
Milla Kassi „Kajakad karjusid“ tundub paiguti venitatud ja laialivalgavana. Novell oleks kindlasti enam pakkunud, evides tihedamat kontsentratsiooni. Novelli teemaks on vananeva tüdruku ootuste-lootuste luhtumine mehes, kes sõidab ära, jättes piiga rannale, kus ainult kajakad karjuvad. Võõrana paistab suvekuninganna valimine maapeol. Novellis vilksatuvad meeleeolukad rannaja merekirjeldused aitavad jutustuse väärtust tõsta.

Ilmar Sikamäe „Kui mina alles“ ... peegeldab mälestuskilde koolipäevist,

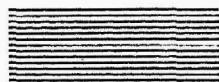
neis tundub kibedust ja nukrust. Üldiselt võib seda lugeda stiilikindlaks ja õnnestunuks palaks. Ado Siimermaa „Sügisene õhtu“ loob rehetaladest idüllilise pildi suureküdeva ahju ja vanaisa ennemuistsete juttudega, need sisendavad soojust ja mõnust, sügismaru väljas ulgudes. „Kaksikud“, Lilo Reeda lõbus mõttemõlgutus, võib esile eelvust ja naerupurskeid.

Veel enam tõstab noore publiku meeleeolu Rain Rebas'e poolt ettekan-
tatav katkend „Üks lapsepõlv“. Poiss, keda peetakse „kuradilapseks“, peab kannatama igasuguseid õudseid ja ebamugavaid seiklusi. Pisimehe küsimused ja arutlused panevad kuulajaskonna lausa rõkkama. Huvitavalt on teineteisega seotud usu- ja ebausuküsimus.

Üldiselt võib T. K. V. Ü. omaloomingu õhtut lugeda õnnestunuks. Kaunis rohkel arvul oli ka ilmunud koolinoorsugu. Loodame, et T.K.V.Ü. ka edaspidi korraldab sääraseid meeleeolukaid õhtuid.

AJUSPORT

V. VALTER

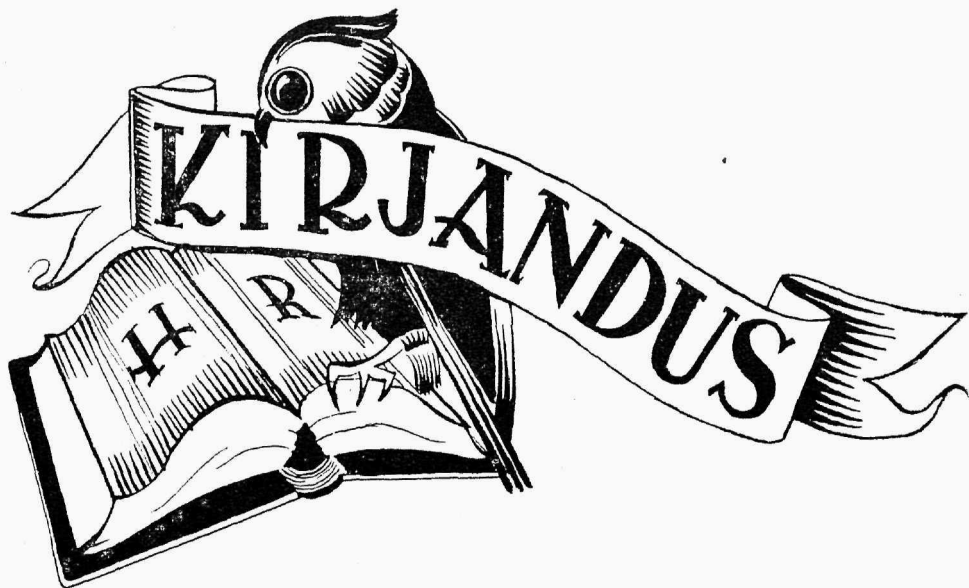
Kirjandusmõistatus

1, 2, 3 — 2, 4 — 3, 5, 5, 6, 7, —
2, 8, 8, 7, 3, 9 — 1, 10, 3, 1, 4, 6,
7, — 3, 2, 2 — II, 2, 7, 12 — 3, 13,
8, 7 — 1, 5, 5, 14, 15, 7 — 16, 7 —
15, 13, 8, 4, 17, 4 — 3, 5, 5, 6, 7, 12
— 2, 8, 8, 7, 3, 9 — 1, 10, 3, 1, 4,
6, 7, — 7, 17, 7 — 9, 7, 14 — II, 5,
5, 6, 5, 12 — 18, 2, 2, 14 — II, 7, 14,
16, 5, — 2, 9 — 19, 15, 7 — 1, 10,
3, 1, 5 — 1, 7 — 1, 5, 5, 14, 6, 7.

Numbrid asendada tähtedega —
ühisele numbrile vastab ühine täht.
Õigel lahendusel saame ülalasuivate
numbrite asemele huvitava tsitaadi
teosest „Nõnda kõneles Zarathustra“.
(Kriipsud tähendavad sõnade vahet).

Lahenduse võti.

15, 2, 9, 3, 7, 14, 4, 3, 2 — 20, 7,
6, 7 = Jakobsoni teos.
9, 5, 14, 2, 18, 4, 1, 5 — 20, 7, 16, 7,
6 = Eesti koolinoorsoo ajakirju.
21, 7, 8, 8, 4, 12, 7, 14, 4 — 20,
7, 21, 18, 7, 3 = Ed. V. Saksa aja-
looline romaan.
3, 13, 16, 7, 3, 16, 4, 9 = R. Rohu
teos.
15, 7, 20, 2 — 16, 7 — 9, 7 — II,
19, 2, 17 = A. Kalda kõmutekita-
nud näidend.
15, 4, 1, 5, 15, 10, 20, 6, 4 = H.
Raudsepa näidend.

LEIDA KUDU.

Valik A. Puškini luuletusi eestikeelses tõlkes.

Ilmus tõlkes valik Aleksander Puškini luuletusi. Tõlge on hästi õnnestunud ja eesti kirjandus on saanud rikkamaks ühe kunstiväärtusliku raamatu võrra.

Nagu enamik luulet, on ka Puškin'i luule õieti tõlkimatu. Tõlkijal on raske säilitada algupärandi sisulisi ja vormilisi varjundeid. Tõlkijad on selle raskuse lahendanud, nad on tabanud Puškini luuletuste „hinge“, hoidudes täpsast tõlkest. Eriti Puškin'i juures on tõlkija ülesanne raske vahendite lihtsuse tõttu, millega originaaltekstis saavutatakse kunstiliselt täiuslik mulje.

Eestindatavate tööde valikul on püütud pakkuda võimalikult palju tüüpilist.

Esitatud on valik lühemaid luuletusi Ants Orase ja Heiti Talviku tõlkes, katkendeid värssromaanist „Eugen Onegin“ Ants Orase tõlkes, dramaatilisi stseene „Ihnus Rüütel“ Ants Orase tõlkes, „Mozart ja Salieri“ Paul Viidingu tõlkes ja poeem „Vaskratsanik“ Betti Alveri tõlkes.

Puškin'i luule on kaotanud tõlkes mõndagi oma elegantsusest ja klassikalisest selgusest, mis on põhjendatav meie keele suhtelise riimivaesusega. Samuti sobib eesti

keelele hoopis vähem kui vene keelele jambiline värsimõõt. Siiski on eesti lugejatele suudetud anda üldjoontes pilt vene suurima luuletaja olemusest ja tema võimete mitmekesisusest.

Huvituseta ei ole asjaolu, et nii saksa kui ka teistes suurkeeltes pole suurtele pingutustele vaatamata suudetud Puškin'it hästi edasi anda, välja arvatud mõne üksikteose puhul.

FINIFRED VUNK

Jules Renard: PUNAPÄÄ. Tõlkinud Joh. Semper. Eesti Kirjanduse Seltsi maailm kirjanduse seeria nr. 1. 1935; 208 lk. Hind 2 krooni.

„Punapää“ on esimene eesti keeles ilmunud Renard'i teos. „Poil de Caratte“ (Punapää) ilmus 1895. a. ja sai peagi suure menu osaliseks. Olemuselt on nimetatud teos niihästi noorsoojutt kui ka täiskasvanu maitset rahuldav.

Sisuks on Lepic'ide perekonna elu, mille keskseks kujukse on Punapää. „Pr. Lepic nimetab oma noorimat võsu selle lembe nimega, sest tollel on rebasekarva juuksed ja tähniline nahk“ (lk. 12). Selles lauses peitub kogu traagika — poisi punane juus. — Kogu teose kestel ei nimeta autor korragi Punapää õiget nime. See tõik rikub üldmuljet. Poissi võib ju nii nimetada, kuid igal inimesel on ka oma õige nimi. Seda autor võinuks arvesse võtta! Punase niidi-

na läbib teost Punapää hingeelu. Alguses näib teos harilikku noorsoojuutuna, kuid hiljem selgub põhiidee — nooruri kannatused ja iseloomu areng vale kohtlemise tagajärjel. Nimelt ei või ema oma noorimat poega sallida. Põhjuseks on siin poisi välimus, punased juuksed ja tედretäheline nägu. — Pinge ema ja poja vahel kõveneb teose kestes. Teiselt poolt on ka isa ja ema vahekord terav. Pinevuse väljenduseks on isa sõnad — „arvad siis, et ka mina teda (ema) armastan!“ (lk. 195). — Teiseks näeme Punapää iseloomu toorenemist. Talle antakse kodus poolsurnud tetri kägistada. See muudab Punapää tooreks, ta võib isegi süütut kassi surmata, ise seda nautides. Hiljem võidab siiski headus, poiss kahetseb oma tegu. „Punapääs“ leiab tõestamist Hippolyte Taine'i loodusfilosoofia — „inimene on ajavaimu, rassi ja ühiskonna produkt.“ Selle põhjal võib Renard'i pidada naturalistiks.

Stiililt ja kompositsioonilt on teos huvitav. Sõnastus on kaine, mõnikord isegi lakooniline ja naturalistlik. See naturalism ei tundu ülealusena, ta täiendab teose sisulist külge. — Puuduseks on aga piiratud sõnavara. Tõlkes tundub see suure miinuse.

Üldiselt on teost huvitav lugeda. Soovitan kõigil tulevikuradalasil sellega tutvuda!

LINDA MEIEL

A. Palm. Villem Reiman. Eesti Kirjanduse Selts. Hind 1 kr. 50 senti.

Iga inimese lühim elulugu on: ta sündis, elas ja suri. Kuid siiski on nende kolme sõna kestel palju valu ja muret, ent ka rõõmu tundeid. Samuti on ka Villem Reimani, meie seltskonna tegelase elu.

Villem Reiman sündis 9. märtsil 1861. a. Suure-Kõpus Tõramaa külas Puna talus rentniku pojana. Kuna ta vanaisa oli selle talu puhastanud, mis nõudis äärmist töötahet, siis selgub, et Reimanid olid töötahet omavad inimesed. Kodune kord oli vali, millega kärsitu poisike, Villem ei tahtnud leppida. Kõik lõbusus oli keelatud, seepärast tasi kasvav nii selge kui ka kaine mõtlemisviisiga inimene. Varases nooruses pidi ta minema karja, kuid loodus teda seal ei huvitanud, vaid raamatud. Seda märkas ka isa ning poiss viidi 1872. a. Viljandi linnaalgkooli, kus õppekeeleks oli saksa keel, mis tegi talus kasvanud poisile raskusi. Ta palus isa end koju viia, ent isa soovis temast saada haritlast ja jättis siiski linna. Poiss võttis oma jõu kokku ja saigi keele õppimise raskusest üle. Algk. 1874. a. lõpetanud, läks ta edasi Viljandi kreiskooli. Suve vaheaegadel oli ta kodus isal abiks, kuigi ta polnud kehaliselt eriti tugev. Kreiskoolis hakkas ta huvituma eriti ajaloo-

st, millel ta oli oma edaspidises elus kõige viljakam. Rahvakeele esimeseks õpetajaks oli talle Fr. Kuhlbars, kellelt ta omandas hea ja kindla maitsega stiili. Seal algasid ta esimesed rahvustunde eod, kasvasid suureks ja tasi sai tuline isamaalane. Kreiskooli 1878. a. lõpetanud, jätkas ta õppimist Pärnu gümnaasiumis. Siin ta huvitus vanadest keeltest, mis oli uus väärtuslik lisanudus ta ajaloo huvile. 1882. a. ta lõpetas gümnaasiumi ja astus edasi Tartu ülikooli usuteaduskonda. Ta andus täiesti õpinguile, mis ei lubanud teda osa võtta lõbusast üliõpilaselust. Muide ta jättis kõigiti kohmaka maapoisi mulje, kuid kaasõpilasile oli ta alati lahke ja abivalmis. Ta liitus seal korporatsiooniga „Vironia“, mis ei saanud teotsemisluba. Kui 1883. a. alul hakati organiseerima Eesti Üliõpilaste Seltsi, siis Reiman oli aktiivsemad eestvõtjad. Ta ei äratanud mingit tähelepanu, kuid 26. märtsil 1883. a., eesti rahva vabastamisjuubeli puhul, ta puutus silma, esinedes sääl hiilgava kõnega. Siit peale hakati temast lugu pidama. Sel ajal ta omas ka tutvusi tähtsamate meestega, nagu Jakob Hurt, K. A. Hermann, Harry Janssen, Jaan Bergmann ja Rudolf Kallas. 1887. a. ta lõpetas ülikooli usuteaduse kandidaadi astmega, sooritas Riias konsistoriumis eksamid ja asus Peterburi Jakob Hurda juurde prooviaastale. Valiti siis E. Üliõpilaste Seltsi Albumi toimetajaks, mis nõudis palju jõudu, eriti 1889. a. Hurda 50-ndaks sünnipäevaks.

28. märtsil 1888. a. õnnistati ta Peterburi Jaani koguduse õpetajaks. Kuid lahkus sealt 1889. a. aprillis, kui Kolga-Jaani õpetaja Ratleff kutsus tema endale haiguse ajaks asetäitjaks. Peterburis olles ta kirjutas „Kullakaevajad“ ja „Eesti Piibli ümberpanemise lugu“. Selles ta väitis, et eesti kirjakeele loojaks oli Hornung, mitte Stahl, nagu senini arvati. Viimase teosega ta võitis endale lugejaskonna ning põhjendas oma kirjanikukuulsuse. 1889. septembri lõpuks Ratleff paranes, siis Reiman asus Valga-Luke kogudusse, kuid 16. dets. 1890. a. ta õnnistati Kolga-Jaani õpetajaks, sest Ratleff lahkus ametist. Siin hakkas Reiman ennastalgavalt tööle, valides endale elukaaslaseks Paula Normanni. Ta oli karskustegelane, seepärast püüdis oma kogudust teha karskeks, mis loomulikult ei õnnestunud.

Ta oli eestlane ja tahtis näidata, et ka eestlane, tol ajal „mitte inimeseks“ arvatud, suudab midagi korda saata. Ent sellepärast tuli tal palju kannatada. Oma kirjuti- ses „Ionati Jaak“ väitis ta, et noorurid, kes saanud kõstriks ehk õpetajaks, unustavad oma rahvuse ning tahavad võõrastega kokku sulada. Sellepärast sai ta kindral- superintendendilt noomida, mis teda aga sugugi ei kohutanud. Hermanni haiglase ter-

visse tõttu pidi „Postimees“ eestimeelsete käest ära minema, kuid Reimani kaasabil sai Jaan Tõnisson ta endale. Nüüd hakkas Reiman kirjutama ka „Postimehes“. Täies tööhoos ei hoolinud ta oma tervisest, vaid töötas edasi. Siis järgnesid haiguseaastad. Oigugi haige, täitis ta hoollega oma kohuseid, mis olid talle pühad. Kirjutas veel

mõned tööd, kuid tervis halvenes silmanähtavalt.

12. mail 1917. ta suri pikalise hingamiskrambi tagajärjel, nägemata tulevasti eesti sündmusi.

Kolga-Jaani elanikel oli suur püha 23. mail 1937. a., millal pühitseti Villem Reimanni 20-aastast surmapäeva.

Kriitika

VARDI AUSTA.

Teatri hooaja algus Tartus

Mälk-Särevi „Öitsev meri“ „Vanemuises“. Teatri hooaja avangut tuli Tartu teatripublikul tublisti oodata. „Vanemuine“ oli oma tegevuse suunanud maa-ringreisudele, kasutades ära sügisesi kõlblikke teelusid. Selleks sundisid ka käsiloleva teatrimaja ümber- ja juurdeehitustööd. Ka uuesti loodav Tartu Töölisteater ei suutnud seda „vaikset aega“ ära kasutada. Nõnda avas „Vanemuine“ alles 21. septembril Tartus (Saksa teatri ruumes) teatrihooaja, mängides Mälk-Särevi dramatiseeringut „Öitsev meri“.

Arvestades meie lavaliteratuuri kehiseks jäämist, tuleb heade algupärandite arvel teatritel kasutada hädaabi repertuaarina dramatiseeringuid. Ehkki dramatiseeringul on tavalisti kompositsioonilisi puudusi ja raskusi lavale seadmises, saame neist siiski üsna tõhusaid lavatükke. Nõnda andis „Öitsva mere“ esietendus Tartu teatripublikule küllaltki köitva pildi rannarahva elust-olust ning kalurite heitlusist merega. Siin näeme lihtsaid rannainimesi võitlemas oma leivamurede, mere egoismi ning kirgedega. Nende mured ja raskused on igapäevased pisimured, mida inimese ellu põimub palju ning millistes on raske elada.

„Öitsva mere“ seitsme pildiline dramatiseering oli koondatud ühte tegevuspaika, mis üldiselt päris hästi oli läbi viidud. Küll aga puudus näidendi arengus vajaline tõus. Nii tõusis tegevus ainult pildi algult kuni sama pildi lõpuni — üldine näidendit läbiv tõus aga puudus.

Näidendi pearoll langeb peamiselt kahele tegelasele: kalur Turja Laasile ja ta poeg Annesele. Näitleja R. Ratasepp vana

kalur Laasina oli õhtu parimaid. Ainult mõnes traagilises kohas kippus juurde tulema komöödialikku maiku. Juhan Jürge Annese osas oli üsna laimatu. Linda Tubin Liisana, Lilli Soonidu Taalina ja Ida Suvero Niina osas olid head vaadata. Kuid naisosalised ei olnud nii „merelähedased“ kui meesosakandjad. E. Aumere (Kalda Sass) peaks leidma mingit muud vahendit maapoiste kujundamiseks kui ainult lai žest ja laaberdav kõnnak. E. Neemre Saadu Aaduna ja J. Kull asunikuna täitsid oma osa korralikult. Uustulnuk V. Ader, Klausis osas, oli päris kohane ning kohanenud ansambliga. Lavapilt A. Lepikult oli korralik.

Rahvast oli esietendusel keskmiselt ning kontakt publikuga saavutati tihe.

Li Lasneri juubeliteendus Tartus.

Selle A. Dumas'i näidendi on Li Lasner valinud oma 15. a. kutselise lavategevuse juubeliteenduseks. See traagiline lugu õnnetust pariisi daamist on rahvale üsna kaasaakiskuv, sest kontakt publikuga saavutati nõnda tugev, et saalis isegi leidis silma kuivatajaid. On ju kahju noorest elujanunejast, kelle rinnas pesitseb surmasaag ning kes on määratud elust lahkujaks. Ta õnnetut laadi armastuspüüded suurendavad kaastunnet tema isiku vastu. Juubilar Li Lasner mängis seda osa täie andumusega. See on osa, mis võimaldab näitlejale enda väljamängimist, kuid nõuab ka taibukat kontakti õige noodi pidamisega. Li Lasner andis seekord tugevasti sisseelatud ja küllalt ehtsa osatõlgituse. Varjamatud kire- ja varjudepuhangud ning vahete-vahel vilksatav

intellekt on kohased vahendid prantslanna kujutamiseks selles osakäsituses.

Huvi Tartu teatripublikus oli Li Lasneri juubelietenduse vastu elav. Seda tõendas

viimase võimaluseni väljamüüdud teatri-saal. Tugevad aplausid, tervitussõnad ja hulk lilli andsid tavalise juubelietenduse pi-dulikkuse.

L. KIVIMÄGI

Rahvusvahelise Õpilaste Kirjavahetuse Büroo teateid

Suvisel vaheajal on Bürool tulnud tegelda esinduslike küsimuste-ga. Maailmanäitusega seoses peetud õpilaste kirjavahetusebüroode näitu-sel esines Büroo diagrammiga oma 1936./37. a. tegevuse kohta. Samuti võttis Büroo juhataja prl. H. Metsvahi osa erimaade kirjavahetusbüroode juhatajate konverentsist Pariisis. Büroo sekretär pr. V. Zelinsky viibis au-gustikuus Ungaris Debreceni ülikooli juures suvekursustel. Hr. P. Saag-pakk tegi eesti keskkooliõpilastega pikema ringreisu Poolas. Hr. L. Kivimägi viibis kaks kuud Saksamaal peamiselt õpetajate suvekursustel Heidelbergi ülikooli juures. „Tuleviku Radade“ lugejail on edaspidi võimalus oma aja-kirja veergudel leida mõne kirjutise saadud muljeist. Selles numbris leidub kirjutis Saksa noorte organisatsiooni, matkamise ja hitlernoorde laagrite kohta.

Suvel on mitmed eesti õpilased, kelle soovid kirjavahetuseks olid saa-detud kevadel või talvel välismaale, saanud endale esimesi vastuseid Aust-raaliast, Ameerikast, Inglismaalt, Saksamaalt, Hollandist ja mujalt. Saa-bunud kirjadest avaldab Büroo allpool ühele Riikliku Inglise Kolledži õpila-sele saabunud kirja ja teise kirja, mis tulnud ühele Tall. L. Tüt. Kommerts-gümnaasiumi õpilasele.

Kevadel Büroo korraldas ankeedi kirjavahetuste saabumise kohta vä-lismaalt. Kuna suve jooksul aga on tulnud mõnigi vastus Eesti soovidele, siis ei ole see pilt enam õige. Sellepärast palub Büroo kõiki neid õpilasi, kes käesoleva silmapilguni ei ole oma soovile saanud ühtegi vastust vä-lismaalt, teatada oma kirjavahetust korraldava õpetaja kaudu uuesti oma nimi, vanus, huvialad, aadress, maa, millega oli soovitud kirjava-hetust. Seepeale saadab Büroo nende aadressid veel kord välismaale. Soo-vitav on üles anda oma alaline aadress, maanoortel kas või kooli aadress, et elukoha muutumisel ei läheks kiri välismaale tagasi, mis kahjuks mõnel puhul on juba ette tulnud.

Uusi soove kirjavahetusse astumiseks võtab Büroo vastu USA-sse ja Austraaliasse inglise keeles, Ungarisse, Hollandisse, Taanisse, Rootsisse, Norrasse, Šveitsisse ja Saksamaale saksa või rootsi keeles, Prantsusmaale ja Belgiasse prantsuse keeles, piiratud arvul tütarlastele Inglismaale inglise keeles. Soovitame kõiki, kes sooviksid kirjavahetust välismaa õpilasnoor-tega, teatada sellest peatselt oma kooli kaudu Büroole. Saksa Büroo soovib kohe teada, kui palju partnereid peaks ta hankima Eesti jaoks. Kirjavahe-tuse sooviavaldusele tuleb lisada registreerimismaksuna 25 senti, mis võib olla ka markides; kui päritakse Büroolt midagi isiklikult ja oodatakse vas-tust, siis tuleb kirjale lisada IO-sendine postmark. Neil, kes varem on re-gistreerimismaksu õiendanud, pole aga saanud seni ühtegi vastust, ei tule oma soovi kordamisel maksu uuendada.

Välis-eestlastega ei ole Bürool suvevaheaja tõttu veel korda läinud saavutada tihedamat kontakti. Loodetavasti aga saame nende võimaluste kohta öelda enne jõulu midagi kindlamat.

Tuletame meelde, et iga õpilane saadud kirjale kiirelt vastaks, eriti kaugete maade puhul, et ta kirjavahetajale oma aadressimuutmisest teataks ja et ta kirja õieti margistaks — tavaline lihtkiri 25 s., postkaart 15 s. Aadress tuleb kirjale kirjutada selgetes trükitäheddes.

B Ü R O O

May 9, 1937.

Dear Silvia!

When I was informed that I had a penfriend, I was very pleased to know that she lived in Estonia, which I consider is a very fascinating country, and shared the same interests with me.

When you write, please tell me all about yourself, and I will do likewise. Living in the South of Australia, we have a lovely moderate climate and I expect it is similar to yours. I live in a small township called Strathalbyn and attend daily a High-school where I play much sport; Tennis and Basketball are my favourite, outdoor games, while I play much "Ping-Pong".

Stamp-collecting is another of my "hobbies" and I wondered if you could send me a few used stamps, and then perhaps I (I'm rather shy as yet), trusting that you will reply soon.

I will say "Cheerio" now, (this letter being not very long, as I'm rather shy as yet), trusting that you will reply soon.

Love from Joan Lever.

Ammersfoort 27. August 1937.

Liebe Vaikel!

Ich bin wieder zu Hause und habe wieder Zeit zu schreiben. Erst will ich etwas von mir und meinen Eltern und Geschwistern erzählen. Mein Vater ist Hauptmann in der Armee, meine Mutter macht den Haushalt, und dann habe ich noch einen Bruder von 12, und eine Schwester von 16 Jahren. Ich bin 18 Jahre alt und soll nächstes Jahr mein Abiturium machen.

Ich war in England um die Sprache zu lernen und es hat viel geholfen. Meine Aussprache hat sich viel gebessert, aber ist noch nicht gut. England ist schön, aber sehr teuer.

Ich war schon zwei Mal in Finnland, und will jetzt nächstes Jahr nach Estland fahren mit F..... Darum habe ich nach deiner Adresse gefragt. Man kennt dann jedenfalls jemand in Estland. Wir wissen noch gar nicht, was wir dort machen sollen, aber, wir wollen ein Zelt mitnehmen und das Rad, und dann durchs Land wandern. Wahrscheinlich kannst Du uns viele Ratschläge geben, wenn wir wirklich nach Estland kommen. Wir müssen erst natürlich unsere Examen bestehen.

Ich kann nicht viel Interessantes schreiben, weil ich nicht weisz, was Dich interessiert. Liebst Du Feste? Ich wohl. Willst Du so freundlich sein, ein Bild von Dir zu senden? Dann weisz man, an wen man schreibt. Ich schicke in diesem Brief auch ein Bild.

In einer Woche gehen F. und ich segeln auf den Koog, einen See in Süd-Holland. Wir bleiben bis zum 31. August hier. Am 31. ist hier Parade und groszes Fest. Unsere Väter müssen die Parade auch mit machen, deshalb können wir nicht fort. Abends gibt es Feuerwerk und Musik. Auch das müssen wir mitmachen.

In Holland trinkt man viel Tee. Den ganzen Tag kann man bei uns Tee bekommen und jeder kann bei uns ein und aus gehen. Wir haben drei Mädcl im Hause, die hier zur Schule gehen. Du verstehst, wir alle haben unsere Freunde und Freunikoln. Wenn wir Abends 15 verschiedene Tassen gebraucht haben, dann sagt die Mutter: „Heute sind nicht viel Leute hier gewesen.“ Manche Bekannte haben bei uns ihre eigene Tasse und kommen fast jeden Tag.

Wenn jemand bei uns zu Hause Geburtstag hat, haben wir Fest. Das Wohnzimmer wird ausgeräumt, und dann wird getanzt bis spät in die Nacht.

Jetzt ist es ziemlich ruhig hier, die Mädchen sind nicht zu Hause und wir haben nur zwei Gäste.

Ich hoffe einen langen Brief von Dir zu bekommen. Viele Grüsse auch an Deine Eltern!
L.....

Moodsate tantsude kursused

H. Küttim

riikliklikult diplomeeritud tantsuõpetaja

VE NE TÄN. 20, TELEFON 448-96

Käesoleva tantsuhooaja algul olin LONDONIS ja ja PARIISIS, tantsuspordi keskustes, kus tutvusin ja täiendasin end 1937./38. a. tantsukavaga maailma-meistri V. Silvester'i juures Londonis inglise stiiliga ja uute sammudega

Uudistants **sving - step - truckin**

Erikursused EESTI RAHVATANTSUDES, VIINIVALISIS, ČAR-DASIS ja MAZURKAS • Õpetus gruppides ja üksikult • Oskonnad üle kogu Eesti • Grupid algajaile ja edasijõudnuile KOOLIÕPILASTELE ja vanemalistele erigrupid

„Tuleviku Rajad“ ilmuvad üks kord kuus (välja arvatud juuni, juuli ja august). Tellimishind kr. 2.— kogu õppeaastas, 90 snt. sügispoolaasta, 115 snt. kevadpoolaasta. Üksiknumber — 25 snt. Vastutav tegevtoimetaja: Karl Mihkla. Toimetuse: Joh. Aavik, Harald Jänes, Otto J. Kiisel, Hugo Lepik, Oskar Parlo, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Väljaandja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Sakala 51. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita. Käsikiri saadetakse tagasi, kui selleks on lisatud mark.

„Külvaja“ trükk, Tallinn, Rataskaevu 6, tel. 450-67.

**Raamatuid iga teaduse alalt,
eriti välismaa kirjandust**

saksa, vene, prantsuse ning inglise keeltes

**Ilukirjandust, kooliraamatuid,
raamatuid noorsoole**

Kodu- ja välismaa ajakirjade ja raamatute
tellimiste kiire ja korralik täitmine

Nõudke hinnata prospekte ja teadaandeid uudiste
kohta • Järelepärimistele vastame viibimata

RAAMATUKAUPLUS

F. WASSERMANN

PIKK TÄN. 7, TEL. 433-48

Väärtmetallasjade ja Märkide Tehas

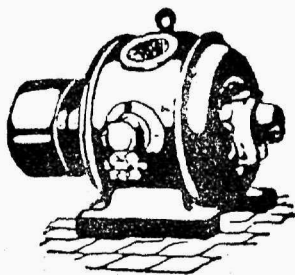
Roman Tavast

valmistab võistlemata häädukes

abituriendi märke,
auhindu, kingitusesemeid

Tallinn, Pärnu mnt. 20 Telefon 452-79

**ELEKTRI - MASINATE
JA APARAATIDE
plokeerimine**

E LEKTRI - MOOTORID
LEKTRI - TRIIKRAUAD
LEKTRI - KEEDUNÕUD
LEKTRI - ARMATUURID

Isoleeritud vasktraati :: Nikeliintraati
Kroomnikkel-traati :: Mikaniiti ja
vilgukivi :: Eboniiti ümmarg. ja lapik
Fiiber ümmarg. ja lapik :: Presspan ja
Leatheroid :: Puuvilla mähispaelad
Dünamo söeharjad :: Mähiste isoleer-
lakki -- jne.

Igasugune elektrimaterjal. Raadio-lambid ja
-tarbed :: Võtame vastu elektri jõu ja sisse-
seade töid :: Elektrimasinate mähkimine kui
ka igasug. aparaatide parand. ja valmistamine

ELEKTROTEHNIKA ÄRI JA TÖÖSTUS

V. ENGEL

TALLINN, PIKK 39. TEL. 444-53

Kasulikuim
**KELLADE KULD JA
 HÖBEASJADE
 OSTUKOHT NING**
töökojal
**OSKAR, VIHK
 RAEKOJA HOONES**

Odavasti ja hästi valmistatakse nüüd

koolimärke

eriosakonnas **O. Viik'i** (Viikmann)
 kullasepäris TALLINN, Raekoja hoone
 Telefon 429-08

Müüme Eestis lihvitud kõrgeväärtusl.

eht Böömi kristalli

Hinnad sama kvaliteedilisest väliskaubast
kuni 50% odavamad

Maitsekalt pildistati

Foto.

A. G. Kinof

TALLINN, KUNINGA 2. TEL. 458-84

Eelistatuum noorteäri on kahtlemata

„Kooli kooperatiiv“

ALATI MÜÜGIL KÕIK KOOLIKAUBAD:

KOOLIRAAMATUID, ÕPIKUID, TÕÕVIHI-
 KUID, TESTE. NOORSOORAAMATUID
 (EESTI JA INGLISE). KIRJUTUS- JA JOO-
 NISTUSTARBEID. MANGUASJU.

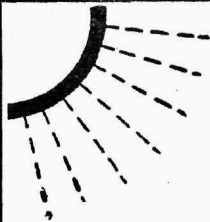
MÜÜK ÕPILASKOOPERATIIVIDELE KÕIGE
 SOODSAMAIL TINGIMUSIL. TEENIMINE
 LAHKE, TELLIMISTE TAITMINE TÄPPIS JA
 KIIRE.

Kirjastus- ja koolitarvete müügühing

„Kooli kooperatiiv“

Suur Karja 19 (Rahvapanga majas)

Telefon 456-32

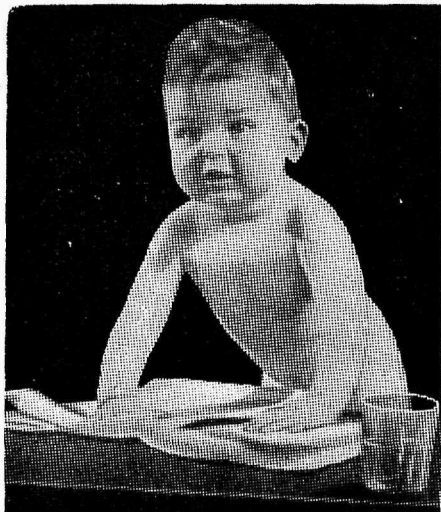

PÄEVALEHT

ON

PÄIKESEKS NII NOORELE KUI VANALE

... ISEGI TEMA
ON RÕÕMUS
SEST TA OMAB
LASTE AJAKIRJA

LASTE RÕÕMU

KUS NIIPALJU JUTUSTUSI JA
PILTE LASTELT, ÕPETLIKKUST
JA MUUD KASULIKKU

KIRJANDUSE
KOOLIRAAMATUTE
KOOLITARVETE
ALAL RAHULDAVAD TEID TÄIESTI
RAAMATUKAUPLUSED

PÄEVALEHE

TALLINN, S. KARJA 23

PIKK TÄN. 2

Igale ingliskeele õppijale

tarvilikuks käsiraamatuks on
Marie Vares'e

Inglise-eesti taskusõnaraamat

Hind linases köites kr. 4.—

Eesti-inglise taskusõnaraamat

Hind linases köites kr. 4 50

Tarvitatavamaid anglikanisme

Hind 10 senti

K. k. ü. „TÖÖKOOL“ TALLINN,
PÄRNU m. 28

Meilt ostes hoiate kokku!

Kõik keskkooli ja gümnaasiumi õpilased leiavad meie suurlaost

KÕIKI KOOLIS TÄRVISMINEVAID

**raamatuid,
kirjutustarbeid ja
paberikaupu**

K-Ü. „Rahvaülikooli“

kauplused Tallinnas, Harju tn. 48,
omas majas, tel. 444-39, 444-37 • Pärnu
mnt. 10, panga majas tel. 446-67, 446-66

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne • Nõuandmine
ilma ostukohustusteta kõlgis meie alasse puutuvais küsimusis

Laupe

KÖRVER

BESTI
 PAHVUSRAAMATUKOOL
 APT